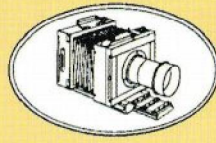

OBJEKTIV

Nr. 114

December 2006

Dansk Fotohistorisk Selskab

Indhold

3

Fra Contessa til Contarex

Historien om Zeiss Ikon's Contessa-Werk i Stuttgart

Klaus-Eckard Riess

12

'Menneskealfabetet'

Louise Melchiors fotografier (1880-1910)

2. del

Tove Thage

20

Fotografmesteren i Virum

Ina Linds atelier

Flemming Berendt

32

BOG OG UDSILLINGSOMTALE

Flemming Berendt

38

DREJ & SE – FILM

Danske filmfotografer

Marguerite Engberg

40

BILLEDGRUPPEN

Visitkortbilleder med julemotiver

Dorte & Poul Pedersen

arkibale

44

'SAMLERDILLEN'

arkib

48

'DIT & DAT'

Foreningsmeddelelser: Anvisnings- og orienteringsnyt

Mødereferat, anvisningslister og mødedatoer 2007

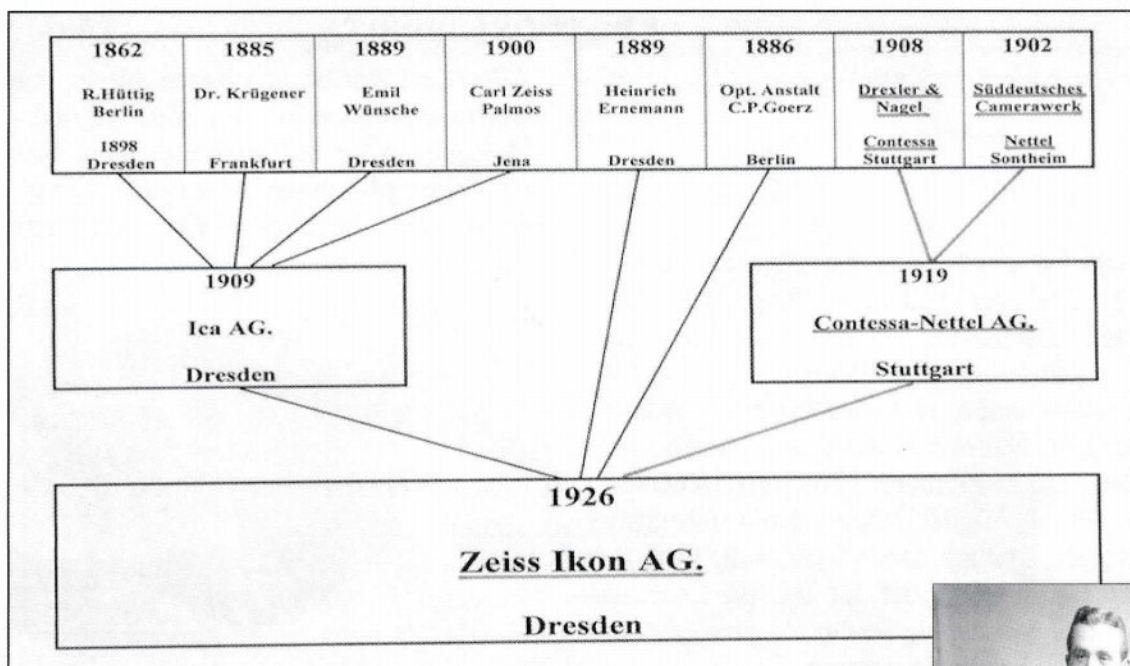
2

Layout & redaktion: Flemming Berendt

Fra Contessa til Contarex

Historien om Zeiss Ikon's Contessa-Werk i Stuttgart

Klaus-Eckard Riess

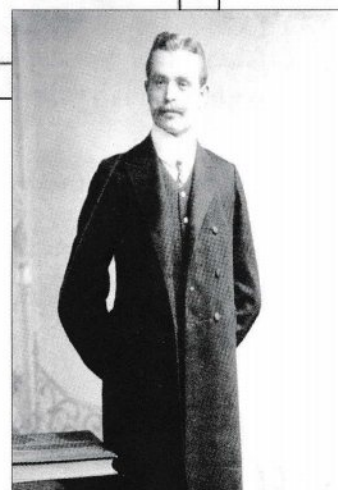

For 80 år siden, nærmere betegnet med virkning fra den 1. oktober 1926, blev fotokoncernen Zeiss Ikon AG dannet ved en Carl Zeiss-ledet fusion af Ica AG og Ernemann-Werke AG i Dresden med C.P. Goerz i Berlin og Contessa-Nettel AG i Stuttgart. Som hovedsæde valgtes Schandauer Str. 76 i Dresden-Striesen, hvor Ica havde til huse i den tidligere Richard Hüttig kamerafabriks bygninger. Contessa-Nettel AG i Stuttgart var den mindste af de fusionerende kamerafabrikker, men endte med at blive Zeiss Ikons sidste bastion, indtil denne hæderskronede virksomhed blev nødt til at stryge flaget 45 år senere. Disse spændende og interessante kamerakonstruktioners historie vil her blive fortalt.

Udgangspunktet tages i Sydtyskland, nærmere betegnet i Stuttgart i Baden-Württemberg, hvor August Nagel i 1908 grundlagde 'Drexler & Nagel - Fabrik Photographischer Apparate'. August Nagel (1882 - 1943) hørte til de mest initiativrige og opfindsomme skikkelser i den tyske fotoindustri. Sine første kameraer forenede han med eksklusivitet under mærkenavnet 'Contessa' (grevinde), et navn som også hans kamerafabrik inden længe kom til at bære.

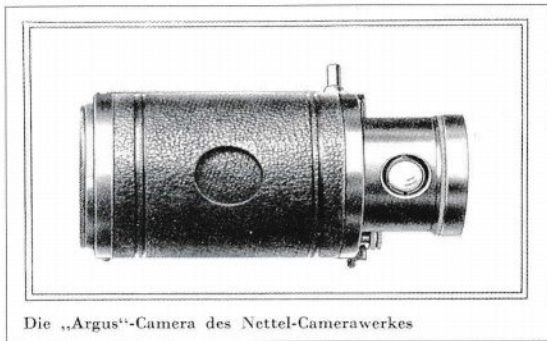

Drexler & Nagel katalog

August Nagel som 30 årig

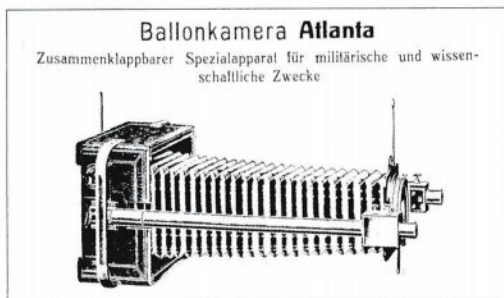
Blader vi igennem et Contessakatalog fra 1912, så får vi først og fremmest øje på det gedigne miniature-rullefilmskamera Pixie, der i sammenklappet tilstand ikke fylder mere end 10x2x5cm. Vi noterer en hel serie af de tidstypiske pladekameraer i formater fra 4½x6cm til 13x18cm med dertil hørende udvalg af objektiver og lukkere, vi ser tillige nogle praktiske rullefilmskameraer i 9x12cm format. Reportagekameraet Ergo, ligeledes i formatet 9x12 cm, brillerer med spaltelukker, udskiftelige objektiver og en smart afstandsindstilling, der styrer objektivstandarten via nogle sakseformede stivere.

Die „Argus“-Camera des Nettel-Camerawerkes

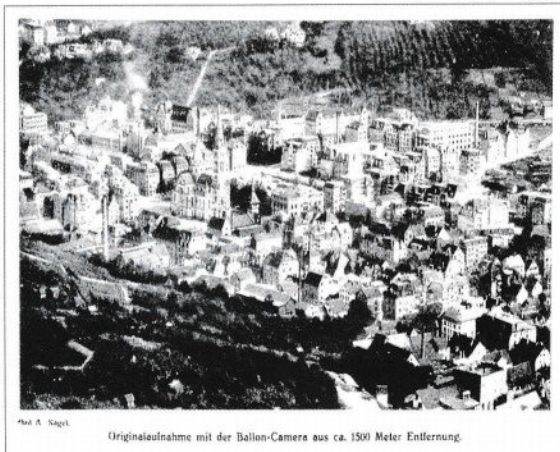
Nettels Arguskamera

August Nagel stod selv for fotografierne i sine kataloger og brochurer. Billederne viser ofte tidlige flyvemaskiner, luftskibe og balloner. Hans store interesse for flyvning og luftfotografi gav sig udslag i konstruktionen af ballonkameraet Atlanta, hvortil August Nagel fik designet specielle Aero-plast-Doppelagnastigmater hos dr. Staebler i München. Et af August Nagels ballonfotografier viser Stuttgarts sydlige forstad Heslach, hvor den stedkyndige jagttager nemt får øje på Contessa-fabrikens daværende (og stadig eksisterende) hovedbygning på Dornhaldenstrasse.

Ballonkamera Atlanta

Zusammenklappbarer Spezialapparat für militärische und wissenschaftliche Zwecke

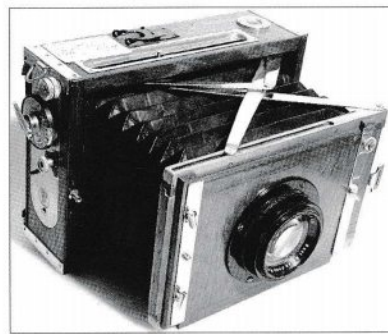
Aut. A. Nagel

Originalaufnahme mit der Ballon-Camera aus ca. 1500 Meter Entfernung

Nagels luftfoto af Stuttgart med fabrikken

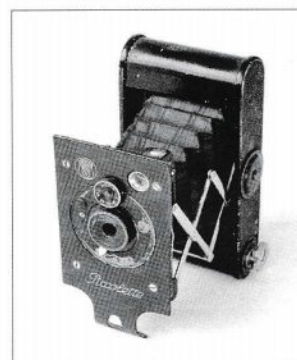
I marts 1919 købte August Nagel Nettel Camera-werk i Sontheim og fusionerede således til Contessa-Nettel AG i Stuttgart. Nettel Camerawerk var blevet grundlagt i 1902 som 'Süddeutsches Camerawerk Körner & Mayer', der hovedsageligt producerede det kendte reportage-kamera Deckrullo-Nettel. Kameraets navn fortæller noget om, at spaltelukkerens jalousier er tildækkede, dvs. overlappede under optrækket, hvilket ingenlunde var en selvfølge dengang.

Allerede i starten af tyverne bliver August Nagel nærmest tvunget ind i en afhængighed af Ica AG i Dresden. Alligevel markerer han sig hele tiden med nye opfindelser, som vi kan danne os et billede af ved at blade lidt i Contessa-Nettel kataloget fra 1925/26.

Decrullo-Nettel, trope model

Igen møder vi det hos pressefolk populære Nettel-Deckrullo kamera, og vi ser tilmed den imponerende videreudvikling Miroflex, der virker som en sammenklappelig Deckrullo med spejlrefleksanordning. Størrelsesmæssigt i den anden ende af skalaen finder vi lommekameraet

Piccolette

Piccolette, der kunne fås med en enkelt meniskuslinse bag dem simple lukker, men også som luksusudgave med Tessar-objektiv i Compurlukker. Populær i vide kredse var de forskellige modeller af Cocarette 6x9 cm klapkameraet. Som overraskelse finder man Argus spionkameraet (til

kamera som souvenir, de fik også et kamera med hjem til deres familie, og heller ikke kommissionens chauffører blev forbigået.

Resultatet af denne rundhåndethed blev, at kommissionen erklærede fabrikkens maskinpark for forældet og ikke værd at demontere. Kameraerne var altså givet godt ud.

Den første nykonstruktion efter krigen blev det lille Ikonta 24x35 klappkamera, også betegnet som Contina I. Kameraet blev holdt tilbage fra markedet til efter pengereformen i 1948, hvor hele Vesttyskland var blevet forsynet med nye DM og Zeiss Ikon altså kunne få nye og reelle penge i kassen.

1948 var i det hele taget et skæbneår for Zeiss Ikon AG i Stuttgart, fordi fabrikken i Dresden blev nationaliseret samme år og Zeiss-folkene i vest måtte indse, at alt øst for jerntæppet var gået tabt.

Contessabygningen på Dornhaldenstrasse

Nu erklærede man Contessa-Werk på Dornhaldenstrasse i Stuttgart for Zeiss Ikon AG's hovedsæde, hvorefter der startede et 10 år langt, juridisk tovtrækkeri med virksomheden i Dresden om rettighederne til navnet, som Stuttgart i sidste ende vandt.

Det lille Contina kamera fik en ukoblet afstandsmåler og blev til Contina II, og i 1950 kom så det særdeles elegante Contessa 35, som var bygget over samme læst. Dette dejlige kamera var udstyret med en indbygget belysningsmåler og en koblet drejekile-afstandsmåler, samt Tessar 2,8/45mm i Synchro Compur.

Ligeledes i 1950 kom det nye målsøgerkamera Contax IIa på markedet, fulgt op i 1951 af Contax IIIa med indbygget belysningsmåler. Disse 2 Contaxer lændede sig designmæssigt op ad de gamle Contax kameraer fra Dresden, men de var mindre og lettere og desuden smidigere i betjeningen, hvilket først og fremmest skyldtes en nykonstrueret metalspaltelukker. Bajonetten var den samme og kunne tage alle de gamle objektiver, undtagen Bio-

gon 2,8/35cm. Da det nyetablerede Zeiss-Opton i Oberkochen endnu ikke var kommet helt op i omdrejningerne, måtte der i starten seje forhandlinger med Carl Zeiss i Jena til, for at få leveret de første, nødvendige objektiver.

Contessa-Werk, 1953

Alle de nye Wirtschaftswunder-aktiviteter var der selvfølgelig ikke plads til i det relativt lille Contessa-Werk. Fra 1951 til 1953 blev der derfor udvidet med nye, store og moderne fabriksbygninger op ad bjergskrånningen i Stuttgart-Heslach.

Hvem var så de personligheder, der førte Zeiss Ikons Contessa-Werk igennem den vanskelige krigstid og under genrejsningsfasen?

Her må først og fremmest nævnes Heinrich Eyth. Han var i 1926 begyndt hos Contessa-Nettel AG, og han overtog ledelse og produktionsansvar efter dr. August Nagel. Heinrich Eyth tog initiativ til nye kameramodeller og han stod for virksomhedens ledelse igennem hele krigen og under den efterfølgende genopbygningstid. Efter næsten 3 årtiers aktivt virke gik han på pension i 1954 og overlod direktørposten til Walter Traut, der kom fra Carl Zeiss i Oberkochen.

Wilhelm Wohlfahrt kan man ikke komme udenom. Han trak i trådene under hele udviklingen. Allerede i 1904 startede han hos Körner & Mayer i Sontheim. Han var en nøglefigur ved sammensmeltningen til Contessa-Nettel AG i 1919, og han spillede igen en væsentlig rolle ved fusionsforhandlingerne i 1926. Wilhelm Wohlfahrt fulgte med til Zeiss Ikon i Dresden, hvor han byggede et verdensomspændende og på gode personlige forbindelser baseret forhandlernet op. Efter krigen forblev han først i Dresden, men da han hverken kunne forhindre demontagen eller nationaliseringen, vendte han i 1948 tilbage til Stuttgart. Nu fik Zeiss Ikon AG igen gavn af hans dygtighed og hans internationale anseelse. 1954 kunne Wilhelm

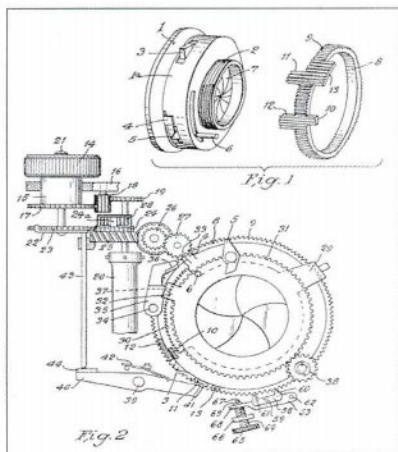
Wohlfahrt fejre sit 50-års jubilæum, og først i 1958 trak han sig tilbage fra firmaets ledelse i en alder af 78 år. Jeg selv husker, at vi beundrede de mange sorte limousiner, der holdt i firmaets gård for at bringe de høje herrer til Wilhelm Wohlfahrts afskedsseance.

Heinz Küppenbender (1901 – 1989)

Denne mand var måske den allermest indflydelsesrige personlighed. Det var ham, der konstruerede den første Contax i begyndelsen af trediverne. 1941 blev han den øverst ansvarlige for Carl Zeiss Jena, og han hørte til det team på ca. 80 specialister, som amerikanerne 'bortførte' til Sydtyskland i juli 1945. Med hans organisatoriske talent og under hans inspirerende ledelse blev det nye firma Zeiss gerejst så at sige på den grønne mark i Oberkochen. Helt til 1972 forblev Heinz Küppenbender i Zeiss-koncernen den øverste guru der på alle områder havde det sidste ord at skulle have sagt.

Contaflex II

Lukkeren i Contax I

1953 begyndte en succeshistorie for Contessa-Werk i Stuttgart, idet man bragte Contaflex I på markedet. Det var verdens første 35mm SLR-kamera med centrallukker. Kameraet vagte opsigt

på grund af sit vidunderlig klare og lyse søgerbillede, sin nemme håndtering og sin første-classes finish. At kameraets lukker først skulle stå helt åben, så man kunne se igennem, for derefter at lukke, og så igen åbne til eksponering, krævede naturligvis en udspekuleret mekanik. De dejlige Contaflex-kameraer blev videreudviklet igennem de følgende næsten to årtier med både koblet belysningsmåler, udskiftelige forsats-objektiver og til sidst også med TTL-lysmåling og belysningsautomatik. Men som bekendt, så medvirkede den lange fastholden ved centrallukkeren med dens begrænsede mulighed for objektivskift i sidste omgang til den tyske fotoindustri deroute.

1954 slog en bombe ned i Stuttgart: Leica M3!

Leica M3

Fra den ene dag til den anden var Contax blevet forældet. Nu stod man foran nogle vigtige afgørelser. Det blev besluttet at undlade en videreudvikling af målsøgerkameraet Contax og i stedet for satse på et nyt SLR-kamera, der skulle blive noget af det ypperste, man kunne forestille sig. Produktionen af rullefilmskameraer blev udfaset, og de små klappkameraer Contina og Contessa blev afløst af en serie kompakte, briketformede Contina-modeller.

Den unge Klaus-Eckard Riess

I juli 1957 henvendte en 18-årig værktøjsmager fra Dresden sig i portvagten hos Contessa-Werk på Dornhaldenstrasse og spurgte efter direktør Steinmetz. Denne Christian Steinmetz var i 1910 begyndt som ung mekaniker hos Carl Zeiss i Jena og havde arbejdet sig op til en knusende dygtig, effektiv og krævende produktionsdirektør i Ica-Werk i Dresden. Nu, 12 år efter krigens afslutning, var hans position i Stuttgart nok ikke mere helt den samme magtfulde, som den havde været i Dresden. *Jeg skal hilse mange gange fra min far Werner Riess, og jeg vil spørge om jeg kan arbejde her i Zeiss Ikon, indtil jeg har fået mit rejsepass i orden*

og opnået en arbejdstilladelse til Sverige.
De begynder mandag morgen klokken syv!

Dermed var undertegnede blevet ansat i Contessa-Werk i Stuttgart. Hvorefter direktør Steinmetz ringede rundt i firmaet og hidkaldte diverse herrer, der dukkede op for at hilse på Riess junior og spørge til hans fars befindende.

De første måneder var jeg beskæftiget i reparationsafdelingen med kontrol, justering og eventuel reparation af de Compur- og Prontor-lukkere, der fra henholdsvis Friedrich Deckel i München og Alfred Gauthier i Calmbach blev leveret til indbygning i Contaflex og Contina kameraerne.

Læringsen Klaus-Echard justerer en lukker

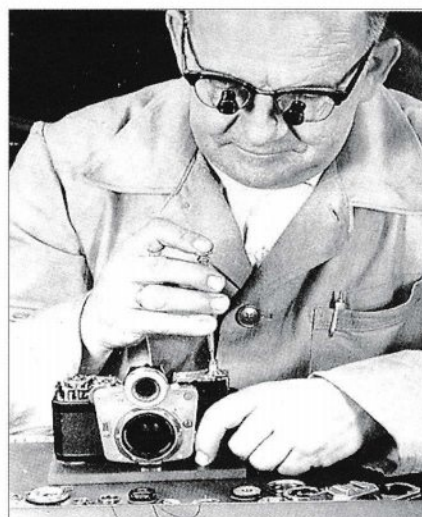
Derefter landede jeg i 'Versuch', d.v.s. afdelingen hvor prototyperne blev fremstillet. Som ung og nyfiken værktøjsmager blev jeg vældig imponeret af, hvad de forskellige folk kunne på deres specialområder. En bayersk mekaniker for eks. fremstillede topdækslerne, han forvandlede simpelthen en flad messingplade til en Contaflex-top med prismeudformning osv. En anden fræsede kamerahusene. I produktionen blev husene jo sprøjtstøbt, men til prototyperne fræsede man dem ud af en aluminiumsblok. Når han fik tegningen, så studerede han den i 3 dage og indtegnede med farveblyanter, hvorledes han ville gå frem. Derefter var han 2 til 3 uger om at fræse huset ud af blokken. Derved skete selvfølgelig af og til også det uheld, at hans fræser brød igennem det forkerte sted i kamerahuset, enten fordi han havde taget fejl, eller fordi konstruktøren havde tegnet målet forkert. Så blev man nødt til at lappe hullet med et stykke aluminium og med Araldit.

Jeg selv startede med at dreje små skruer og bolte, men endte med at specialisere mig i fremstillingen af ruder, rammer og bikubeformede frontlinser af plexiglas til de indbyggede lysmålere. Mens jeg var i 'Versuch' foregik nemlig udviklingen af en ny,

kompakt kameraserie i et nyt og afrundet design som afløser for den hidtil kendte briketform. De nye kameraer fik placeret optræksarmen under topdækslet, returspolingsgrebet forsænket nede i bundpladen, og en ny synkrottilslutning til påsætning af en lille blitz i toppen.

Jeg husker nogle pudsige uheld, som for eks. at man kunne kigge lige ind i kameraet, da topdækslet første gang kom på, simpelthen fordi konstruktøren havde overset et 2 mm bredt mellemrum mellem frontplade og søgerramme.

Konstruktionschefen Edgar Sauer var vældig stolt af sit nye, halvautomatiske kamera Symbolica, men værktøjer Weber syntes det var noget værre pjat med det kunstige navn, og han brummede: *Hvorfor kalder I det ikke Idiotica?*

En Contarex samles

Det helt store projekt var færdiggørelsen af 6 Contarex kameraer, der skulle præsenteres første gang på photokina 1958 i Köln. Mit eget beskedne bidrag bestod i fremstillingen af de 6 runde huse til belysningsmålerens øje. En kollega havde allerede drejet delene i messing, hvorefter det blev min opgave at foretage udfræsningerne. Det gik godt med de første 5 stk., men ved det sidste fik fræseren for

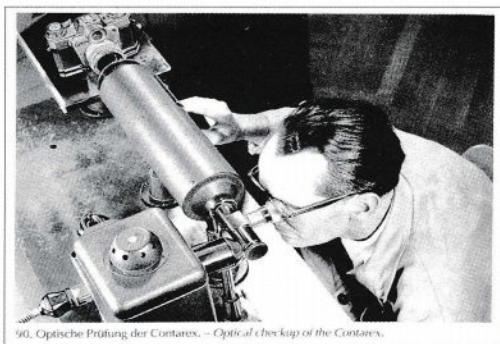
meget fat og drejede hele huset med rundt, så det blev takket. Jeg fik sved på panden, skaffede mig hurtigt nyt materiale, og begyndte at fremstille en helt ny del fra bunden af. Men værkfører Weber skulede mistænksomt, fordi jeg rodede ved Schaublin-bænken i stedet for at stå ved Deckel-fræsmaskinen.

Selve monteringen og gennemtestning af de nyudviklede kameraer blev foretaget af erfarne, gamle rotter i samråd med konstruktørerne og chefen Edgar Sauer.

Klaus-Eckard arbejder ved lukkertesteren

Contarex er på mange måder et imponerende apparat. Helt ny og opsigtsvækkende dengang var krydskoblingen af belysningsmåleren med lukkertid og blænde. Informationen om filmfølsomhed og lukkertid bliver overført til lysmålerens drejespoleinstrument over et snoretræk, og blænderindstillingen påvirker måleren via en separat irisblænde foran den runde selén-celle. Objektiverne har ingen blændering. Indstillingen foregår ved hjælp af et lille hjul i kameraets frontplade og kan aflæses på en skala foroven i huset af det runde måleøjje. Af hensyn til driftsikkerheden selv under ekstreme temperaturforhold, kører alle indvendige blænderinge i kugler, både i kamerahuset og i objektiverne. Om spejlet kan siges noget lignende. Det klapper ikke bare op og ned, men styres præcist af et gearværk.

90. Optische Prüfung der Contarex. - Optical checkup of the Contarex.

I bestræbelsen på at skabe det ultimative og 100% pålidelige værktøj for fotografen, er Contarex blevet til en kompliceret og omkostningskrævende mekanisme.

Contarex blev præsenteret i september 1958, men kom først på markedet i 1960. På det tidspunkt var jeg selv over alle bjerge. Mine svenske planer var endt i en kontakt med fa. S.E.Svendsen i Hellerup, der spurgte, om jeg mon kunne udvirke en ca. 3 ugers specialuddannelse i kamerareparation, inden jeg kom til Danmark. Dette spørgsmål forelagde jeg direktøren. *Ikke tale om!*, var hans kontante svar. *Hvis Zeiss Ikon sender folk ud i verden, så gør vi det ikke uden at Steinmetz giver dem en grundig uddannelse på mindst 6 måneder.*

Således gik det til, at jeg igen havnede i afdelingen Kamerareparatur hos værkfører Auerbach. Contax IIa og IIIa blev dog ikke serviceret i denne afdeling. Dem splittede man totalt ad og sendte til komplet overhaling igennem montagebåndet. Produktionen af Contax havde ellers været indstillet, men var blevet genoptaget, fordi der åbenbart stadig fandtes en efterspørgsel. I montageafdelingen sad faglærte finmekanikere og ufaglærte kvinder mellem hinanden. De første arbejdede langsomme, men mere kvalitetsbevidste, de sidstnævnte var hurtigere. Og så var det hensigten, at de skulle påvirke hinanden i en positiv retning. Onde tunger påstod naturligvis, at de to grupper blev udspillet mod hverandre.

Fra Contax-afdelingen skal berettes en anekdote: Det var en offentlig hemmelighed, at nogle ansatte, mest værkførere, havde tiltusket sig et selvbygget Contax kamera. Det største problem var efter sigende, at få fat i prismestaven til afstandsmåleren. Denne kom fra fa. Rodenstock i nøje kontrolleret antal. De øvrige dele fandt man sikkert blandt dem, som den strenge kvalitetskontrol havde kasseret. Nu havde jeg en lidt ældre kollega, der også havde skaffet sig sådant et illegalt kamera. En dag bad han sig fri for at deltage i et møde hos 'Moralsk Oprustning', og dér må han være blevet grebet af moralske skruper. I hvert fald satte han sit kamera på bordet i firmaets ledelse og erklærede sig parat til at tage konsekvenserne. Han blev ikke fyret, men fik derimod at vide, at man havde brug for den slags ærlige medarbejdere. Sin Contax så han dog aldrig igen.

Efterår 1959 forlod jeg Contessa-Werk og tog til Danmark som såkaldt 'Auslandsmechaniker', men jeg vendte tilbage i 1961 for at sætte mig ind i det nye, automatiske Tenax kamera. Amatørkameraer med belyningsautomatik var lige blevet aktuelle, og jeg ville naturligvis vide noget om den nye teknologi.

Jeg mener ikke, at jeg i Danmark nogensinde kom til at reparere dette kamera. Andre mærker var mere fremme, og desuden begyndte Nikon at holde sit indtog. Uden at tænke videre over det, kom jeg til at beskæftige mig i tiltagende grad med japanske produkter. Og jeg forblev jo ikke den eneste, sådan var det vel over hele verden. I USA kostede et Tenax 108 Dollar. For omtrent de samme penge fik man også et Nikkorex 35, og det var dog et SLR-kamera med koblet lysmåler.

Hos Contessa-Werk i Stuttgart fortsatte udviklingen, ikke bare med nye kameramodeller, men også med underskuddet.

Flagskibet Contarex blev suppleret af Contarex Special uden lysmåler, men med udskiftelige søgere. Det i begrænset antal producerede Contarex Professional havde heller ingen lysmåler, men fast indbygget prisme.

Contarex Super

Contarex Super fra 1966 fik TTL-måling med en CdS-celle i bunden af spejlhuset (14 år før Nikon F3). Allermest avanceret blev Contarex Super Electronic fra 1968. Det kunne bryste sig af at være verdens første SLR-kamera med elektronisk styret spaltelukker. Contarex SE var hjertet i et fantastisk udbygget, professionelt system. Påsat en såkaldt Tele-Sensor fik kameraet en blændeprioriteret belyningsautomatik. Der fandtes motor, 17m-filmbagstykke, håndgreb, alle slags fjernstyring og meget andet. Og det var rasende dyrt!

Zeiss Ikon & Voigtlander samarbejder

Den dejlige Contaflex-serie afsluttedes med Contaflex Super BC og Contaflex S, der også var udstyret med TTL-måling og belyningsautomatik. Det hele fungerede mekanisk og krævede en temmelig kompliceret opbygning. Som outsider kan Contaflex 126 betegnes. Det var konstrueret til Kodaks 126-kassetter og havde vertikal spaltelukker samt udskiftelige objektiver.

Contessa 310 var det sidste kamera i amatørserien, der bar det fornemme navn, som August Nagel i sin tid havde givet sine kameraer. Men det var en Voigtlander-konstruktion, ligesom SLR-kameraet Ikorex. 1966 blev Zeiss Ikon AG i Stuttgart officielt forenet med Voigtlander i Braunschweig. Intet kunne dog bremse den gradvise nedtur. Avisoverskrifterne fortsatte med at berette om røde tal.

I august 1971 tog Zeiss-koncernens ledelse med Heinz Küppenbender i spidsen den tunge beslutning at indstille al kameraproduktion i Contessa-Werk på grund af svigtende salg og faldende omsætning.

En bevæget historie, bygget på stolte traditioner, havde dermed fået sin triste afslutning.

Noter:

EGNE oplevelser og erindringer.

75 Jahre Photo- und Kinotechnik Zeiss Ikon Festschrift 1937.

Hans-Jürgen Kuc Auf den Spuren der Contax Band I og II.

Hans-Jürgen Kuc Contaflex & Contarex.

Karl Otto Kemmler Geschichte der Contessa-Camera-Werke unter ihren Gründern August Nagel. ●

Menneskealfabet

Amatørfotografen Louise Melchiors fotografier (1880-1910)

2. del

Tove Thage

Stereoskopoptagelserne

Mange af tidens amatørfotografer benyttede stereoskopkamera. Med sine billeder videreførte Louise Melchior en familietradition og fortsætter en levende dokumentation af familiens liv, som det udfoldedes efter Moritz, Dorothea og Israel B. Melchior. Stereoskopfotografiet bygger på, at to øjne ser forskellige billeder af nære genstande. Der optages derfor to billeder samtidig, idet kameraets objektiver har samme indbyrdes afstand som to øjne. Billederne, de færdige aftryk, monteres på samme stykke karton og betragtes i reglen i et betragtningsapparat med to linser, et stereoskop, hvorved der opnås en livagtig, tredimensional forstørrelse. Stereoskopoptagelser kendes i daguerreotypi og i ambrotypi, og opnår stor udbredelse op gennem sidste halvdel af det 19. århundrede. Fornemmelsen af at være til stede i Israel B. Melchiors billeder fra Rolighed forstærkes netop på grund af det 'optiske bedrag'.

I september 1866 vendte H.C. Andersen hjem fra en rejse til Portugal. Han beskrev nøje i sin dagbog, hvorledes han afhentedes på banegården af Melchior med frue i deres vogn. De kørte til villa Rolighed, hvor trappen var smykket med blomster og dannebrogsglag, børnene strøede blomster for digteren.

H.C. Andersen fik to værelser stillet til disposition, der blev skålet i champagne, broder Melchior fotograferede, og folkene blev opstillet i gården. H.C. Andersen kom med på dette billede, rejsevant som han nu var, siddende på vogntrinnet. Før de gik til bords, fotograferedes han med familien i haven. Alt dette ses på I.B. Melchiors fotografier. Den afslappede stemning, *en familie*, gør disse fotografier til impressionistiske studier af livet dengang. Trods det omhyggeligt arrangerede gengivne samvær, har billederne en friskhed, som også skyldes teknikken.

Af hensyn til den nøjagtige koordinering af de to billeder opererede stereokameraerne med hurtigere lukkere end andre apparater og dertil svarende bed-

Bertha Wegmann, (1847-1927) maler, fotograferet af Louise Melchior ca. 1890. Moritz G. Melchior var B. Wegmanns mæcen i årene 1867-80. Som medlem af bestyrelsen for Tegne- og Kunstindustriskolen for Kvinder arbejdede Wegmann selv aktivt for andre kvinders uddannelse

re objektiver. Dette tillod modellerne en naturligere holdning og et friere arrangement af grupperne. Flere af gruppebillederne viser store grupper på op til femten personer.

Ét af de dejligste gruppebilleder fra samme periode er Edvard Lehmanns maleri *Musikalsk aftenselskab hos familien Henriques* (1868). Her ses flere af de personer, der går igen på Louise Melchiors fotografier, Fernanda Henriques (1857-1904), gift Hänflein og uddannet koncertpianist, samt medlemmer af familierne Hammerich og Wallich.

Familien Henriques var kendt for deres musiksalon og førte et åbent hjem særligt for tidens komponister. Familien Melchior var ikke, som for eksempel tobaksfabrikant og kunstsamler Heinrich Hirschsprung (1836-1908) progressive i deres kunststøtte. Både i Israel og Louise Melchiors fotografier fornemmer man, hvorledes familierne 'lukker sig om sig selv', men også det tvangfri, selskabelige samvær med enkelte udvalgte venner af familien. Det om-sig-selv-lukkende kan således ikke sige at være et typisk kvindeligt træk, der knytter sig til Louise Mel-

chiors oeuvre, men snarere ét, der viser hen til jødernes traditionelt stærke familiebånd, som til gengæld i stor udstrækning blev varetaget af kvinderne. Louise Melchiors første optagelser viser ungdommelig munterhed, selskaber og maskerade i Melchior-hjemmet. Senere kommer portrætter og situationer med familiens ældre medlemmer, men ikke af forældrene, så søstre, kusiner og fætre med små børn på besøg i Louise og Harriet Melchiors eget sommerhjem, villa Melchior.

Nina og Edvard Grieg i billiardstuen på Højbro Plads 21, fotograferet af Louise Melchior.

Familien Henriques' salonkultur for de danske og internationale kunst- og musikverdener havde en afsmittende effekt også i det Melchiorske hjem 'u.å'

Jødisk familieliv og salonkultur

Ikke mindst tilknytningen til H.C. Andersen, komponisterne Edvard Grieg og J.P. E. Hartmann, malerne Carl Bloch, F.C. Lund og Bertha Wegmann giver familielivet på landstederne, Rolighed og senere villa Melchior, karakter af en videreførelse af en jødisk salonkultur, således som den blandt andet er beskrevet i bogen *Nordisk salonkultur*. (29)

På dette tidspunkt – i 1880'erne – er salonkulturen overtaget af andre former for samvær, foreningsliv og kunstproduktion, men jødernes liv 'indenfor murene' (30) godtgør at man kan tale om efterklang af denne kultur. Rahel Levin, gift Varnhagen von Ense (1771-1833), og en række andre især tyske kvinder samledes hver dag til middag og salon-samvær. (31) Ydermere var det de tysk-jødiske salonværtinder Rahel Levin, Henriette Hertz (1764-1847) og Dorothea Veit-Schlegel, f. Brendel. Mendelsohn (1764-1839), der inspirerede de nordiske saloner. (32) I øvrigt argumenterer den tyske forsker Peter Seibert samme sted for, (33) at det var en mand der grundlagde de berømte berliner-saloner, nemlig jøden og fabrikanten Moses Mendelsohn (1729-1786). Seibert beretter i den forbindelse om den

sammenhæng med jødernes stilling i samfundet, bortfaldet af de traditionelle billedforbud, tidens bolig- og byindretning, faktorer der tilsammen understøttede salonerne som en del af en generel eksperimenteren med selskabelighed og socialt samvær. I Danmark knyttede de jødiske familier, der gik ind for assimilation, tætte kontakter med datidens bedste kunstnere. Den første, i København bosatte dansk-jødiske borger, var Mendel Levin Nathanson, der i sit gæstfri hjem så kunstnere som digterne Jens Baggesen og Henrik Hertz, skuespilleren Peter Foersom, malerne C.A. Lorentzen og C.W. Eckersberg og komponisten Frederik Kuhlau. C.W. Eckersberg malede *Det Nathansonske Familiebillede* i 1818. Maleriet er skelsættende i de danske jøders historie, fordi det er første gang en jødisk familie indgik i dansk kunst og blev gengivet på et stort lærred i guldramme. På denne måde fremgår det gennem de billedmæssige fremstillinger, hvorfor den jødiske familie og dens udvidede omgangskreds på en og samme tid var salon, mæcenat og avantgarde. Kvindernes stilling og muligheder indenfor denne ramme fås med i tilgift.

Vi må forestille os, at Louise Melchior lærte at fotografere og opsøgte tidens førende fotografer. To navne kan vi sætte på: Jens Petersen og Israel B. Melchior. Hendes fotografi var privat ikke et erhverv. Forklaringen på dette må søges i det sociale lag, hun tilhørte. Den jødisk-tyske, men meget yngre fotograf, Natascha Artin Brunswick (f.1909), havde halvtreds år efter, de samme forudsætninger som Louise Melchior. Hun kom som russisk emigrant til Tyskland med sine forældre. Den nære personkreds er også her udgangspunktet. Hendes fotografier blev fundet af sønnen efter hendes død og udstillede i 1999 på *Museum für Kunst und Gewerbe* i Hamborg. I modsætning til Natascha Artin Brunswick var Louise Melchior ugift datter og næstældste pige i en barneflokk på otte søskende. De velhavende jødiske familier udgjorde en tæt familiestruktur, ofte indgifte i hinanden, med et særligt tæt netværk. Den solide økonomiske base muliggjorde et rigt kulturliv, der udfoldedes hjemme hos familierne. Gennem salonmiljøet stimuleredes kunstlivet generelt, og kunsten udfoldedes i denne intime sfære.

Ved at gennemgå Louise Melchiors fotografier ses det, at denne side af familielivet var særligt udpræget, mens forældregenerationen var i live. De senere billeder koncentrerer sig mindre og mindre om familien, men viser til gengæld de aktive, ugifte kvinders liv. Louise og Harriet Melchior, kusinerne

Fernanda Henriques, g. Hänflein, pianist, sammen med sønnen Edmund, villa Melchior, fotograferet af Louise Melchior, u. å. Fernanda var søster til maleren Marie Henriques og hørte til kredsen af kunstnerisk begavede kvinder, der færdedes i villa Melchior

Marie og Fernanda Henriques. Harriet Melchior som var en mere end habil maler har udført et maleri fra Melchior-hjemmet på Højbro Plads, som i sit udsnit påfaldende ligner søsterens fotografier fra de samme stuer. Louise sidder med ryggen til og spiller klaver. (34) Kusinen, maleren Marie Henriques (1866-1944), er flere gange portrætteret af Louise Melchior siddende ved staffeli eller med tegneblok. Marie Henriques var elev af Viggo Johansen og én af stifterne af Kvindelige Kunstneres Samfund. Hun var inspireret af maleren Anna Ancher, og de blev venner, da Marie Henriques besøgte Skagen. Louise Melchior havde som sine nære venner således flere kvinder, der valgte at gå deres egne veje og ikke fulgte normen for gennemsnittet. Men livet, som det formede sig ved århundredets begyndelse under det oplyste enevælde, havde, i de øverste sociale lag, ikke forandret sig ved det 19. århundredes slutning: mændene var veluddannede, mens kvinderne havde en relativ grundig men uformel uddannelse. Derimod stod kvinderne for den mentale assimilation til den borgerlige dannelseskultur blandt andet karakteriseret gennem deres virke som 'skønånder'. (35)

Louise Melchior og samtidens andre kvindelige fotografer

Frederikke Federspiel, Caroline Hammer, Julie Laurberg, Mary Steen, Rosa Metz Parsberg, Thit Jensen, Agnes Henningsen, Mary Willumsen og Benedicte Wrensted er blot nogle af Louise Mel-

chiors samtidige.

Louise Melchior var godt ti år ældre end hele det markante efterfølgende led af kvindelige fotografer i Danmark. Den første kvinde, der fik næringsbrev som fotograf i Danmark, var 'Photographistinde' Frederikke Federspiel. Næringsbrevet udstedtes i Ålborg juli 1876. Til lejligheden havde man opfundet denne betegnelse for en kvindelig fotograf. Frederikke Federspiel var datter af krigsassessor N.O. Federspiel fra Horsens, og hun blev uddannet fotograf i Hamborg 1874-75 hos sin onkel Adolph Lewetz, som havde to fotografiske atelierer i byen. (36) I 1876 købte broren, lægen Johan Christian Federspiel, ejendommen i Bredegade i Ålborg til sine to søstre. Han stod som ejer af huset. Frederikke Federspiel indrettede fotoatelier i husets tagetage, og søsteren Sophie slog sig ned som mode- og manufakturhandler i stueetagen. Frederikke Federspiel blev hurtigt Ålborgs mest søgte fotograf efter Heinrich Tönnies, og hendes succes skyldtes faglig dygtighed og hendes evne til at følge med de tekniske nyskabelser inden for fotografiet. Hun boede resten af livet sammen med søsteren, og de ernærede sig efterhånden begge gennem Frederikke Federspiels forretning. I 1882 blev Frederikke Federspiel optaget som medlem i Dansk Fotografisk Forening som det første kvindelige medlem. Federspiel var den første af en stadigt voksende gruppe af professionelle kvindelige fotografer i Danmark. I 1888 ansatte kongehuset den første kvindelige hoffotograf, Mary Steen, som i 1896 også blev 'hoffotografinde' for den danskfødte engelske kronprinsesse, Alexandra. Mary Steen optog portrætter af kongeparrets børn, svigerbørn og børnebørn, og en boghandler i Paris bestilte på samme tid tusindvis af portrætter af det russiske kejserpar fra Steens atelier i København. Mary Steen udstillede på Den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling i 1888 og fik sølvmedalje for sine interiøroptagelser. Lignende fotografier deltog hun med på The World's Colombian Exposition i Chicago i 1893. Mary Steen var fagpolitisk meget aktiv. Hun blev i 1891 indvalgt som den første kvinde i bestyrelsen for Dansk Fotografisk Forening. Mary Steen var engageret kvindesagskvinde og ydede en stor indsats i Dansk Kvindesamfund, hvor hun ligeledes var medlem af bestyrelsen 1889-92. (37) Et andet eksempel på hvorledes fotograferhvervet gav mulighed for kvindefrigørelse er den danske forfatter Thit Jensen (1876-1957), der i sin ungdom kom i lære i Ålborg som fotograf fra januar til maj 1893. Thit Jensen måtte som ældste datter kæmpe sig fri af hjemmet, hvor var der hårdt

I stuen på Højbro Plads 21, ses H.C. Andersens skærm 'Det store Skærnbræt' (1873-74) nu i Odense Bys Museer (H.C. Andersens Hus). Stereoskopisk fotografi optaget af Israel Berendt Melchior

Otto Benzons børn, fotograferet af Louise Melchior, i haven ved villa Melchior, ca. 1905

opgave som dokumentarist i fotografi, videreførte sin onkels virke, hun var medlem af fotografernes forening, medstifter og i 1895 én af initiativtagerne til Københavns Fotografiske Amatørklub. (42) Og endelig sørgede hun for at dele af den 'efterladte' fotografiske arv kom til danske museer og biblioteker, i dette tilfælde på Frederiksborgmuseet, grundlagt af tidens måske største private mæcen, brygger I.C. Jacobsen. Louise Melchiors fremtræden i offentlig sammenhæng er blandt andet kendt fra omkring 1900, hvor hun stillede sine fotografier af den skærm, familien Melchior arvede efter H.C. Andersen (43), til rådighed for en indsamling til et børneasyl i Odense, som skulle opkaldes efter digteren. (44)

Denne type filantropiske tiltag stod åbne for kvinder fra de højere sociale lag, og den type velgørenhed var ofte koncentreret om kvinder og børn, ligesom det var her det moderne kvindefag, småbørns-pædagogikken, havde sine rødder.

Louise Melchior er her gjort til et sagstudie over kvindeindflydelse. En indflydelse som ved en international sammenligning måske vil vise sig repræsentativ for kvinder i hendes stilling mere end for hende personligt. Louise Melchior adskiller sig ved sin sociale placering og en formuleret bevidst holdning til kunst og design, samt det selskab hun søgte og forevige. (45)

Selvportrættet af Louise Melchior, stående ved den elegante klassiske havestol i bøjet træ, viser en kvinde, der ikke vil behage, men som ser målbevidst og selvbevidst ind i kameraet. Hun udfylder en rolle her i livet, hvor tingen eller rekvisitten (her stolen) spejler tanker og idéer, og hvor et verdensbillede gives et konkret udtryk på den måde tingene er valgt og ordnet.

Villa Melchior, der i sig selv var udtryk for det for

nemste design i tiden, er vidne om de idéer, der her har materialiseret sig som en art totaloplevelse af tidens 'Arts and Crafts-bevægelse', i den danske kunstindustri historie betegnet skønvirkebevægelsen. (46)

Ligesom den gamle signaturlære (47) og alkymien hævdede, at verden er fuld af tegn – et i 1970'erne kendt begreb fra den semiologiske sprogvidenskab – kan man her fremføre, at man gennem de ydre tegn kan nå til en kundskab om den indre verden. Ligesom stolen er rasende moderne, er det moderne at fotografere på Louise Melchiors tid. Det er simpelthen moderne at en kvinde kan fotografere. Uden at trække teorien for langt kan man sige, at livet og rammerne omkring Louise og Harriet Melchiors hjem kan ses som en projektion af deres indre verdener. Dertil kommer i det mindste to niveauer, et bevidst og et ubevidst, eller måske snarere en gradvis forskydning mellem disse poler.

I den henseende ligner Louise og Harriet Melchior deres salonværtinde-medsøstre. Louise Melchior manifesterede sin personlighed igennem salonen/husets indretning og inden for rammerne af sin fantasi, dristighed og økonomi arrangerede hun den scene, hun selv og søsteren fremtrådte på. Gennem sine fotografier præsenterede hun scenen og sine gæster på denne. Elisabeth Mansén betegner dette fænomen som 'artefaktbegrebet', en teoridannelse som har tilpasset sig forskellige akademiske discipliner. (48)

Inden for arkæologien er det et kendt begreb at studere genstande og gøre betragtninger over, hvilke funktioner tingene har opfyldt, og hvilken dybere mening de har haft for deres ejere. Det kendetegner salonkulturen, at den overvejende er litterær.

Der findes kun få afbildninger af salonlivet i det 18. og 19. århundrede. Forskerne er derfor henvist

til skriftlige kilder. I Louise Melchiors tilfælde er det omvendt. Her eksisterer kun billeder, og man må med indlevelse og fantasi aftvinge billederne udsagn om det miljø og den verden, hvoraf de er en del.

I H.C. Andersens sygdomsperiode (1873-1874) udførte han en collage, som skærmbret og dekoration i 8 dele. Venner og bekendte forsynede ham med fotografier og litografier, billedkompositionen var opdelt i emnerne: Barndommen, teatret (vist her) Danmark, Sverige-Norge, Tyskland, Frankrig, England og Orienten.

Noter:

29. Scott Sørensen, Anne (ed.): *Nordisk salonkultur; et studie i nordiske skønånder og salonmiljøer 1780-1850*, Odense, Odense Universitetsforlag, 1998.
30. For eksempel beskrevet af Henri Nathansen i dramaet af samme navn fra 1912.
31. Klitgaard Povlsen, Karen: 'Friederike Bruns Saloner 1790-1835, i: *Nordisk salonkultur; et studie i nordiske skønånder og salonmiljøer 1780-1850*, Odense, Odense Universitetsforlag, 1998, s. 196.
32. Ibid, s. 29.
33. Ibid, s. 28.
34. Maleri i privateje, gengivet i: *Dansk jødisk kunst*, Kbh, Rhodos, 1999, s. 505.
35. Den svenske kvindeforsker Marianne Liljeström har i artiklen 'Kvinnohistorisk forskning i Norden: Om historiografi och problemorientering', i: *Fra kvindehistorie till könshistorie?*, Rapport III, (ed. Kåre Tønneson), Det 22. nordiske historikermøde, Oslo: IKS, 1994, i sin oversigt over de første tyve års kvindehistorie påpeget, hvorledes disciplinen har insisteret på, at den private sfære har haft en offentlig og til og med politisk dimension, og at kvinder ad denne vej har haft en indirekte indflydelse på det offentlige liv (citeret efter note 109; Norrback, Märtha: 'Den högförnmäma', s. 117-146, i: *Nordisk salonkultur, et studie i nordiske skønånder og Salonmiljøer 1780-1850*, Odense, Odense Universitetsforlag, 1998.
36. Hansen (Thage), Tove: 'Kvindelige fotografer', i: *Sølv og salte*, Det Kongelige Bibliotek, Fund og Forskning, bd. XXIX, Kbh., Rhodos, 1990, s. 74-79.
37. Biograferet i *Dansk kvindebiografisk leksikon*, bd. III, Thage, Tove: 'Mary Steen', Kbh., Rosinante 2001, s. 369-370. Mary Steen og Julie Lauerberg optog portrætter af medlemmerne af Dansk Kvindesamfund.
38. Atelieret blev bygget, se fotografi i: Faldborg Hanne: *Thit*, Farsø, Septem International, 1987, s. 18, hvor man ser dyrlægefamilien ved det nyombyggede hus, nærmere omtale af Thit Jensens fars planer med atelieret, s. 63.
39. Ibid, s. 63.
40. Thit Jensen holdt en række offentlige foredrag om frivilligt moderskab, det første i 1923.
41. 'Den högförnmäma', i: *Nordisk salonkultur*, s. 138-139.
42. Det Kongelige Bibliotek, Afd. for Småtryk, kapsel med 'Fotografer/Forordninger/Love mv.', 40.
43. Heltoft, Kjeld: *H.C. Andersens billedkunst*, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, 1977, s. 106-108.
Den firefløjede skærm ses i familien Melchiors stue på Højbro Plads på et af Louise Melchiors fotografier, se illustration. I dag kan skærmen ses i H.C. Andersens Hus/Odense Bys Museer.
H.C. Andersen skabte skærmen i 1873-74.
44. Ifølge oplysning til forfatteren fra teatersekretær Birthe Rostrup.
45. I 1895 afholdtes der i København *Kvindernes Udstilling fra Fortid til Nutid*, en præsentation af kvindens kulturhistorie, en udstilling der satte fokus på kvinden som skabende kunstner. De danske kvinder havde fået idéen fra verdensudstillingen i Chicago 1893, *The World's Columbian Exposition*, hvor de fleste af arrangørerne selv havde deltaget, blandt andre fotografen Mary Steen. Dronning Louise, prinsesse Alexandra's mor, der i denne sammenhæng havde støttet de danske kvinder aktivt, påtog sig at være protektor for udstillingen i København.
Dronning Louise og svigerdatteren, den franskfødte prinsesse Marie, der begge selv var billedkunstnere, blev i 1893 overordentlige medlemmer af Det Kongelige Kunstakademi i København.
46. Arkitekt og designer Arne Jacobsen nævnes ofte som værende den første i Danmark, der 'tænkte' i en totaloplevelse i forbindelse med sin arkitektur, men der har været fortilfælde, som f.eks. arkitekt Thorvald Bindesbøll eller billedkunstneren og formgiveren Johan Rohde omkring 1900.
47. Begrebet stammer fra de medicinske-filosofiske forestillinger om at naturligt forekommende lægemidler (planter, dyr og mineraler) bærer et tegn, en *signatur*, som viser hvilket organ eller hvilken sygdom de har virkning på, se *Den store danske encyclopædi*, bd. 17, Kbh. 2000, s. 178.
48. Mansén, Elisabeth: 'Salonens landskab och artefakter', i: *Nordisk salonkultur; et studie i nordiske skønånder og salonmiljøer 1780-1850*, Odense, Odense Universitetsforlag, 1998, s. 443. ●

Litteraturhenvielse publiceres i 3. del.

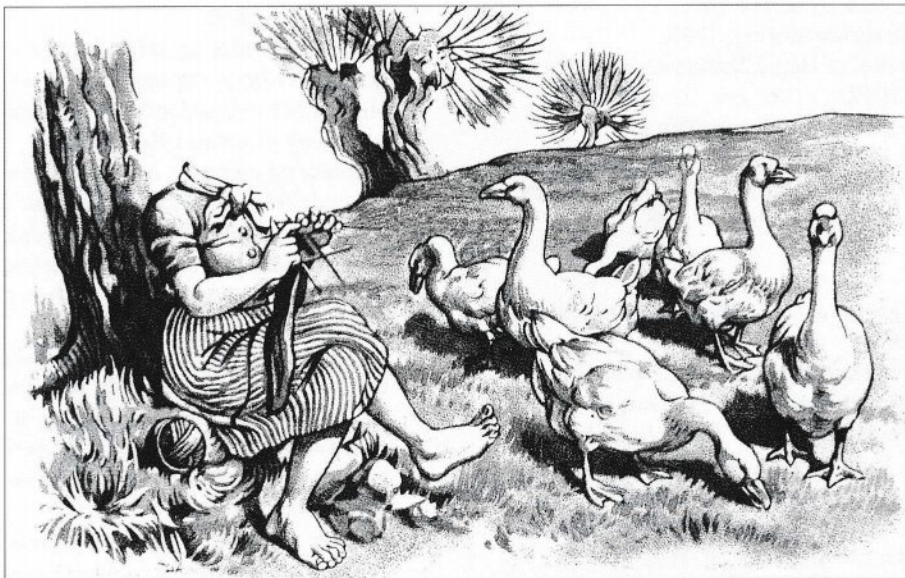
FOTO - GØGL

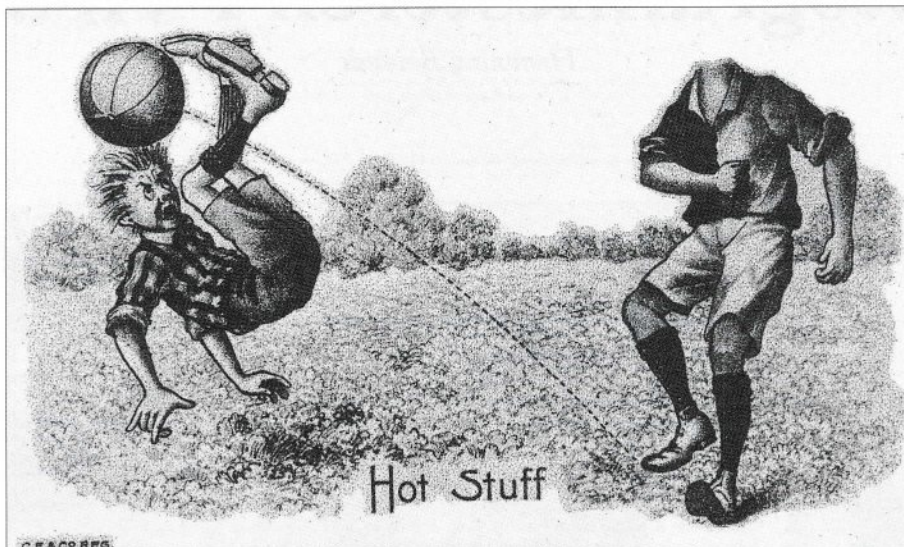
Den tapre landsoldat

**I hvilken situation vil Du vælge at
indsætte dit hoved i!**

Illusionsfotografier til fri afbenyttelse uden copyright

Mine fødder er det yndigste

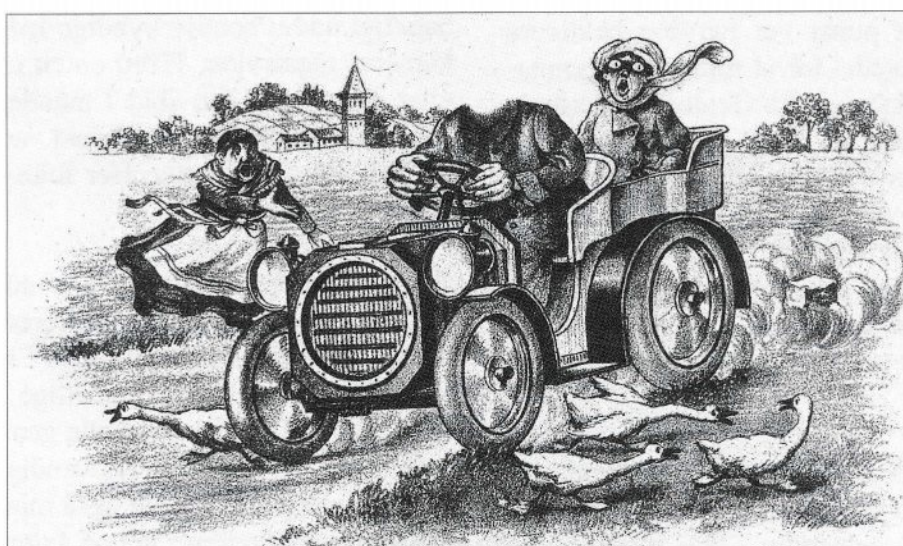
Til fodboldentusiasten

Man kan vel gå på vandet?

Livets gang!

Der er mange bilister uden hoved....

Fotografmesteren i Virum

Flemming Berendt

Ina Linds atelier og privatbolig i 1960

Når man går i 4 mellemskoleklasse, begynder de fleste at tænke på, hvilken uddannelse det er muligt at få samt hvad ens evner rækker til. Ina Lind var ingen undtagelse. Mulighederne var utallige, kunne man læse i Politikens Håndbog *Hvad kan jeg Blive*. Mange fristelser blev præsenteret, men en enkelt adskilte sig væsentligt fra de andre: Fotografflæren ville efter endt uddannelse byde på bl.a. udenlandsrejser. Ina havde fra sin tidligste ungdom haft en udpræget længsel for at opleve andre lande og folkefærd. På den tid var ansættelsesforholdene ret krævende, ikke mindst hvad angår betaling for at få en læreplads. På det punkt var Ina dog heldigere end mange andre. I stedet for at fortsætte i gymnasiet blev det til realeksamen fra Gentofte Statsskole og derefter fire år i lære.

Fotograf Gustav Krog i Klampenborg tilbød hende en uddannelse uden løn, med kr. 10,- pr. måned som han kaldte lommepenge. Beløbet blev dog gradvis hævet. Hendes forældre mente imidlertid, at en uddannelse var det vigtigste i livet, hvilket hun stadig i dag er dem taknemlig for.

I lære

Det viste sig hurtigt at fotograf Krog og hans niece frøken Salling var både venlige og morsomme. Lærepladsen føltes behagelig - jeg var som et

medlem af familien. Familien kom var Jylland og levede i et tæt sammenhold. Gustav Krog havde været gift med Jeppe Åkjær's søster, som var død tidliger. Når der ofte blev afholdt store familiefester, hvor man kom fra nær og fjern, var jeg tit inviteret med.

Den almindelige 'grå' hverdag adskilte sig næppe fra, hvorledes det var i andre atelier. Mørkekammerarbejdet, som blev styret af frøken Salling, var både spændende og lærerigt, men ikke mindst behageligt under hendes kyndige ledelse. Hun var inkarneret cigarryger. Hvad enten cigaren var tændt eller ikke - sad den altid i munden. Et forrygende eksempel på hendes dygtighed var når det gjalt kemiens mange mysterier. Her følte man virkelig, at der var noget at lære!

Fotografmester Krog tog sig af udefotograferingen hvilket indebar, at jeg om vinteren måtte sørge for opvarmning på 1. sal og i stuen. I kælderen hentede jeg koks og brænde i forskellige størrelser. Koks, som ikke var udbrændt, skulle genbruges, sparsommelighed var ofte en nødvendighed. Når sneen faldt om vinteren, var det også min opgave at rydde fortovet, så kunderne kunne komme frem til indgangsdøren. Læreårene på Teknologisk Institut

havde været nyttige, og ikke mindst havde det modnet mit sind og gav mig lyst til at etablere eget atelier når der bød sig en mulighed.

De 4 års læretid blev efterhånden overstået, hvorefter mit svendebrev var i hus.

Mit første job

Det næste skridt på karrieren var at finde et spændende og kreativt arbejde, efter 4 år i slow-motion i Klampenborg. Det første sted jeg søgte var på Berlinske Tidende, men det viste sig, at de søgte en mørkekammerassistent. Min primære interesse var at arbejde som portrætfotograf i et atelier. Kehlet Stella Nova søgte ofte fotografer til deres mange atelier i københavnsområdet. Et af Kehlets hovedforretninger lå som bekendt på Strøget hvor den kreative portrætfotograf Teddy Weg var chef. Han var kendt for sine smukke og velkomponerede portrætbilleder. Ansættelsessamtalen endte med, at jeg skulle være afløser i de forskellige afdelinger. Det blev desværre kun til en enkelt gang i samarbejde med mesterfotograf Weg selv. Endnu engang blev min arbejdsplads henlagt til mørkekammeret. Det er sjældent det mest muntre sted at opholde sig, især når man var 3 i et rum med hver sin plads til skåle og øvrigt udstyr. Mærkværdigt nok havde man ikke et slukur, men en metronom. Det varede ikke længe før jeg i søvne lå og talte: eenogtyve...toogtyve...treogtyve. Vi fremstillede forstørrelser på samlebånd optaget ude i de enkelte atelier, hvor man skulle tro det var 'skræddere' og 'skomagere' der forsøgte sig ud i det fotografiske. Der var imidlertid en helt anden atmosfære med de mange venlige og rare ansatte.

En kortere tid var jeg i retouchafdelingen, hvilket var enormt kedsommeligt. Tiden sneglede sig af sted, men pludselig en dag så jeg en annonce, hvor frøfirmaet Ohlsens Enke søgte en fotograf til reklameafdelingen; Arbejdspladsen var på det gamle Grøntorv lige ved Nørreport Station. Min ansøgning indebar bl.a. fremsendelse af en serie fotografier. Det morsomste billede jeg sendte var fra Zoologiske Have, hvor to zebraer stod i en morsom vinkel. Resultatet blev efter en jobsamtale, at chefen for reklameafdelingen, Børge Peetz Schou, gerne ville ansætte mig. Stillingen var virkelig mit held. Mørkekammeret var fint og nutidigt med eget kontor og et arkiv i høj standard.

Arbejde i marken

Mit fotografiske arbejde bestod af mange udeoptagelser på firmaets forsøgsmarker i Vangede og Bagsværd. Transporten var pr. cykel med bagage-

bærer og fototaske. På visse tider af året skulle vi fotografer marken i Sorø eller Sydsjælland, her deltog chefen selv også på cykel. På disse ekspeditioner var det med overnatning.

Når vi frekventerede gårdene blev vi flot beværtet. De mange fotografiske optagelser skulle bruges i firmaets årlige salgskatalog. En større opgave var at fremstille en lysbilledserie, som konsulenterne kunne fremvise til foredrag rundt i landet til frøafplanterne.

Eget atelier

De økonomiske muligheder var efterhånden faldet så meget på plads at tanken om eget fotoatelier kunne realiseres. Fotografmester Ina Linds atelier blev åbnet i oktober 1950. Tidspunktet var rigtigt valgt. Der var imidlertid mange atelier, som i de kommende år blev etableret, hvorved konkurrencen blev hård. Men beliggenheden på Frederiksdalsvej 141 i Virum var optimal, et villakvarter under udvikling, hvor det var vellønnede unge mennesker som flyttede ind. I de første adskillige år måtte man imidlertid 'spille' på alle strenge: Udefotografering, bryllupper, konfirmationer, fester af enhver art bl.a. runde fødselsdage.

Det første mørkekammer

Brugen af det rigtige kamera betragtede Ina Lind som afgørende faktor for levering af et smukt og harmonisk billede.

Formatet har for det meste været 6x6cm spej-reflekskameraer. Først Ikoflex senere erhvervede hun sig et Rolleiflex, som blev udskiftet med Ma-miya inc. en række objektiver i forskellige brænd-vidder.

Ateliets arsenal af belysning var opbygget, som man gjorde på den tid, af forskellige sammensatte løsninger og forskelligefarvede baggrunde.

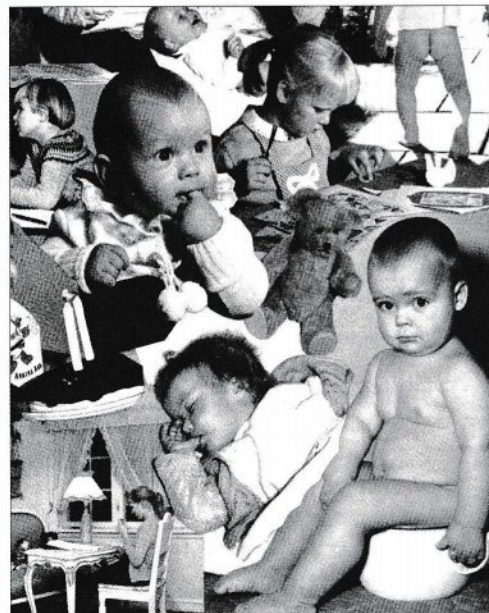

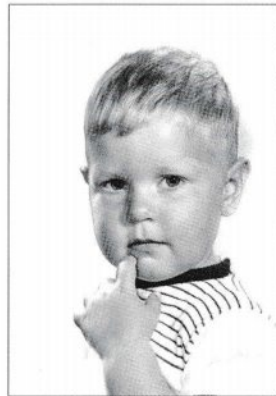
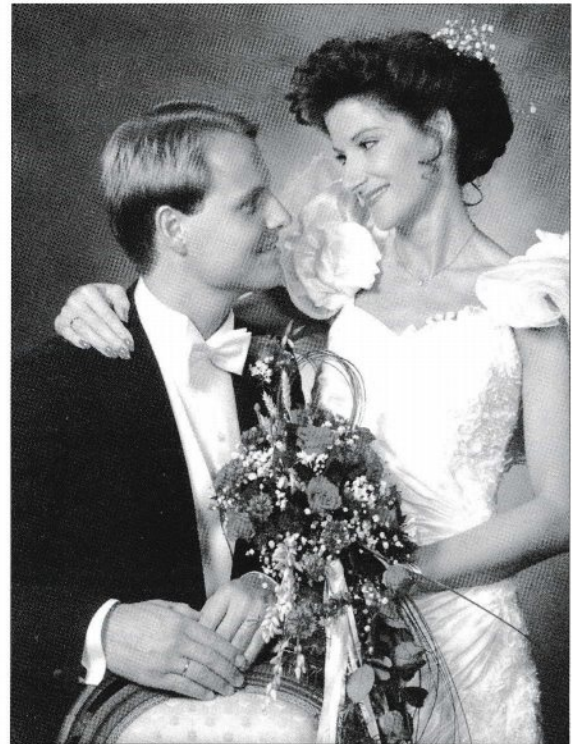
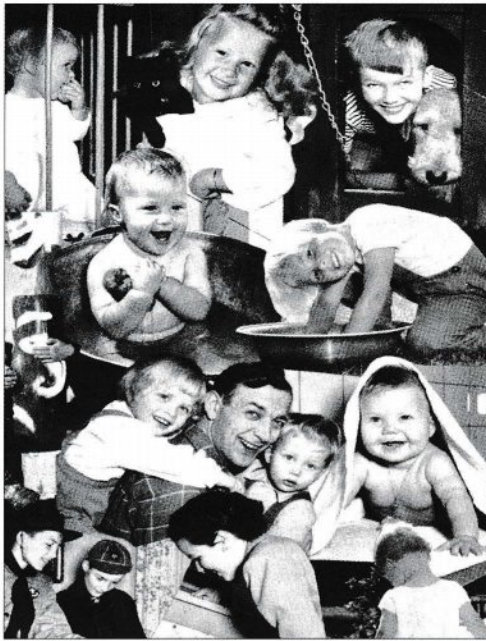
Når der skulle fotograferes udendørs, bygninger industri eller større effekter blev fotokufferten med Linhofudstyret kørt i stilling

Børnefotografering

De mange nye indflyttere i området begyndte at få børn som naturligvis skulle fotograferes. Efterhånden blev det et speciale. Som Ina siger: *børn bærer aldrig maske*. Har de ondt i mave eller tænder, kan man lige så godt foreslå kunden en ny tid! Som fotograf er det meget givende at etablere et afspændt forhold til de små poder. Sort/hvidbillederne blev fremkaldt i eget mørkekammer, hvor de mange forstørrelser var en indbringende forretning.

Julefotograferingen var årets højdepunkt - her skulle en væsentlig del af årets indkomst gerne i kassen. På den tid krævedes forstørrelser i 18x24, ofte større monteret i ramme.

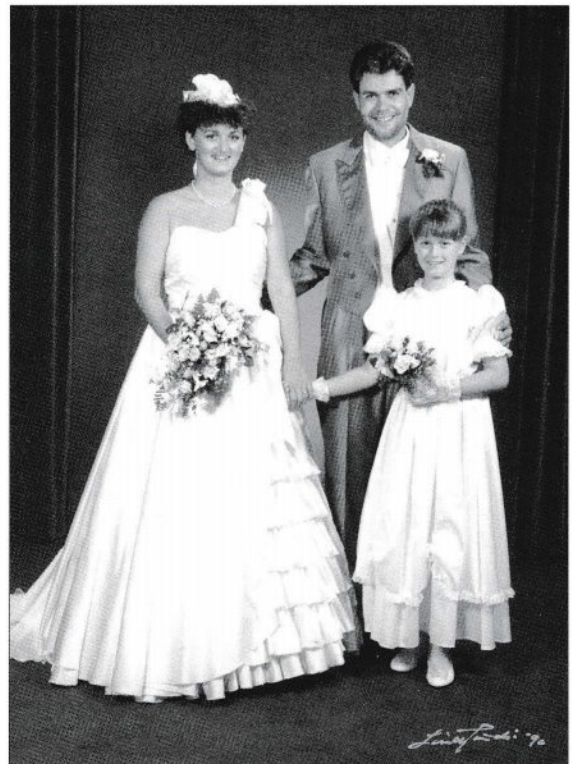
Fotografens skræk

Enhver fotografs skræk er at glemme en bryllupsfotografering på en lørdag - det troede vi aldrig kunne ske for os?

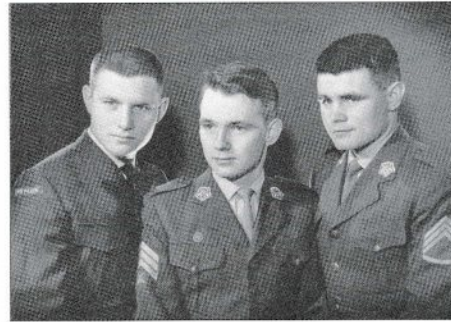
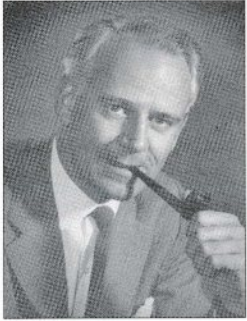
Vi var blevet inviteret til stor reception hos genboen, hvor vi i festligt lag spiste og drak

Midt under sammenkomsten kiggede vi tilfældigvis ud af vinduet og ser et brudepar stige ud af bilen i indkørslen til vort atelier.

Som en raket var vi ude af døren med det store velkomstsmil - i største hast blev kameraet gjort klar til optagelse, og inden længe var en stribe gode billeder i 'kassen'.

I 1950'erne blev Ina Lind indvalgt i Dansk Fotografisk Forenings hovedbestyrelse. Her var hun med til at arrangere kurser i foreningens kredse ude i landet. Årsmøderne i Norge Sverige og Finland skulle planlægges. 12 års arbejde blev det til, i fotobranchens tjeneste. 1985 var året hvor Ina modtog en pris fra 'Professionel Club' arrangeret af Gabs, for årets bedste bryllupsbillede!

Portrætfotograferingen var tillige et område som blev varetaget med stor interesse. Et studiebillede af kendte og ukendte mennesker krævede ikke blot psykologisk sans, men også den fornødne fantasi og flair for, hvad det er kunden ønsker.

Sideløbende med atelieret blev forretningen udvidet ned en stor og bredt anlagt fotoforretning. Kameraer, film, fotopapir og kemikalier men ikke mindst rammer blev rakt over disken

Fotografmester Ina Linds 52-årige karriere stoppede brat efter et fald og hoftebrud i maj 2003. I dag undrer det hende at de mange dygtige fotografelever hun har uddannet er oppe i 60-års alderen og stadig aktive! ●

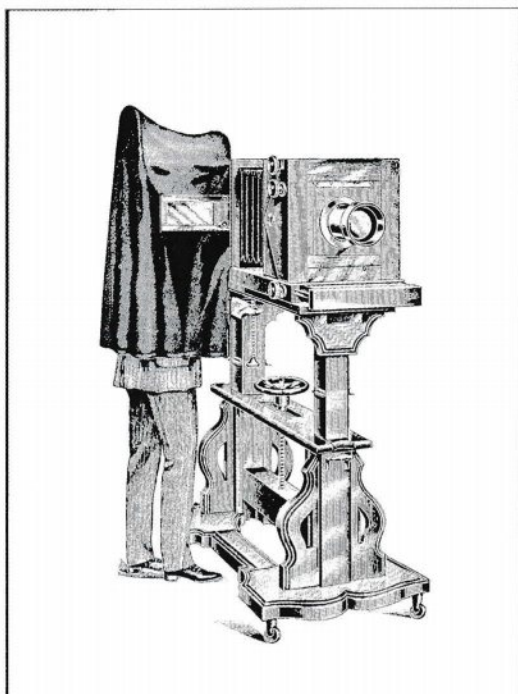

Salon* Storformat* Atelier* Rejse* og Amatørkameraer i mahogni

Flemming Berendt

Salon-kamera i storformat

Eksklusivt Salon-kamera. Nyeste konstruktion. Leveres i mahogni- eller nøddetræ, messing eller nikkelbeslag, dobbelt tanddrev på såvel for- som bagramme. Fotografen kan ubemærket fra sit 'skjul' anskue den portrætterede

Den håndværksmæssige fremstilling af mahogni-kameraer har altid været forbundet med deres æstetiske udseende. Lige meget hvor klodset eller båret et trækamera ser ud, vil træets smukke struktur, det højglanspolerede træ, næsten i enhver træsort være en fryd for øjet. Men ofte, når lysten melder sig til anskaffe sig et af slagsen, fremtoner advarslen sig. Hvor pokker skal jeg stille det. Altså er det ikke lysten, men pladsen der mangler.

Ét enkelt kan du vel godt driste dig til at købe? Men hvem skal pudse det af? Hvor skal det stå - striden kan hurtigt komme inden døre, og hvad gør man så? Man tager chancen, der indkøbes et enkelt, der købes endnu ét, de er nu flotte, og inden man aner noget af det har man erhvervet flere stykker. Til glæde for øjet, men til skræk for støvekluden.

Hvorvidt vor mand i det nordjyske har det, som ovenfor beskrevet, skal jeg være usagt, men at han med glæde fortæller om de smukke apparater og i vort tidsskrift præsenterer klenodierne, er en kendsgerning. Har man yderligere data på de enkelte apparater hører Kjeld gerne fra dig!

Salonkamera, egen Model, Fig. 5.

Dette Kamera, som jeg indførte i Handelen for 10 Aar siden, har vist sig særdeles heldig, idet samme er falden saaledes i Smagen, at det i Aarenes Løb er anskaffet til et stort Antal Atelierer.

Mahogni- eller Nøddetræ, Messing- eller Nikkelbeslag, dobbelt Bundutræk, dobbelt Tanddrev paa saavel For- som Bagramme, dobbelt bevægelig Viserskive.

Apparat 26/31 incl. forsynet med 2 Skydekassetter, de to større Formater med 1 Jalousikasset og desuden med en særlig Ramme med mindre Viserskive og dertil 2 Skydekassetter. Til Apparatet hører, iberegnet nedenstaaende Priser, et elegant tresøjlet Salonstativ, poleret sort, eller af Udseende som Mahogni eller Nøddetræ. Til Kabinetkameraet er Stativet etsøjlet.

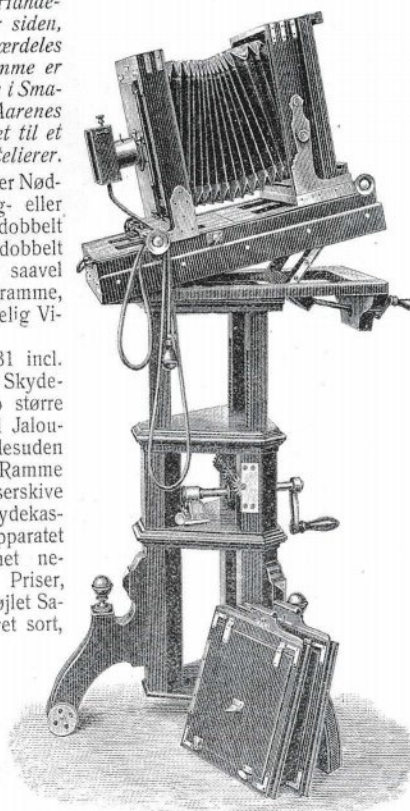
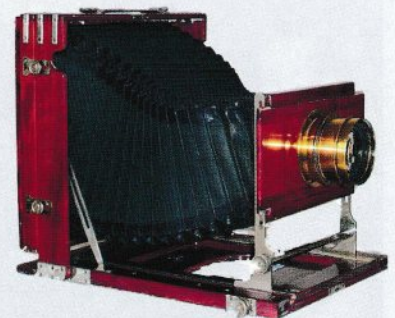
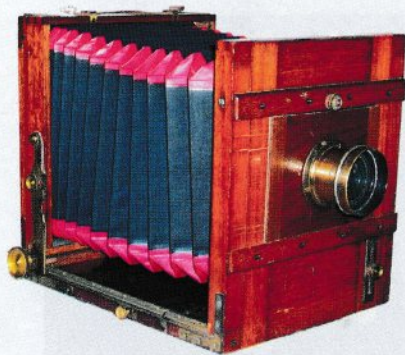
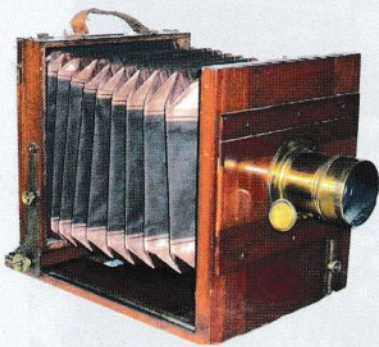

Fig 5.

Priser med Stativ.

AD. Goeckers salgskatalog. Herluf Trollesgade 5

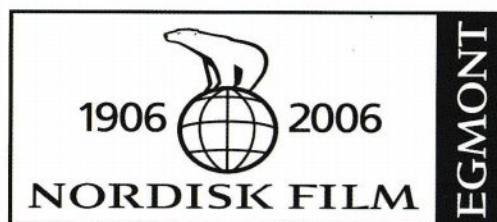
Foto: Kjeld Jensen
Frilægning af fotografierne:
S.Å. Schiermacher, side 27 & 30.

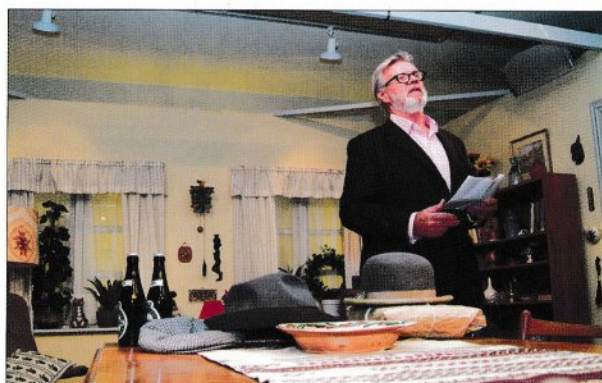
Udstillingssucces på Danmarks Fotomuseum

Åbningen af særudstillingen 'Skide godt, Egon!' blev en stor dag på Danmarks Fotomuseum. Skuespilleren Morten Grunwald holdt en meget personlig præget og filmhistorisk åbningstale til de over 100 fremmødte gæster. Grunwald undgik at 'klippe snoren', men valgte i stedet at smække med klaptræt. En kærkommen mulighed for at fejre sin tidligere arbejdsgivers store jubilæum!

Hele museet bar præg af den store særudstilling som et bidrag til Nordisk Films 100-års jubilæum. Publikum, herunder en række af de personer som har arbejdet bag kulisserne ved optagelserne af Olsen Bande filmene, tog derefter, som det vil fremgå af disse fotografier udstillingen i øjesyn. I museets biograf kunne man opleve Nordisk Films kassesucces fra 1907: 'Løvejagten på Elleore'.

En stribe af Rolf Konows stillbilleder

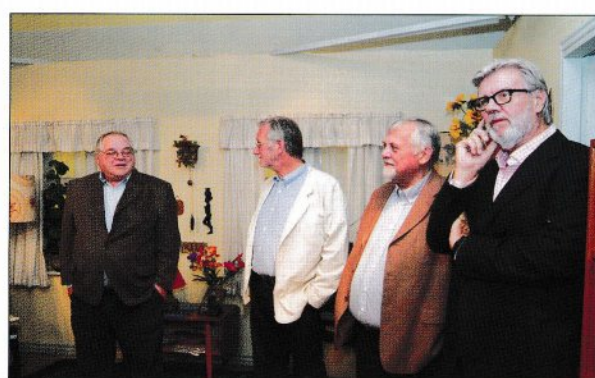
En bevæget Morten Grunwald holdt en flot og personlig åbningstale

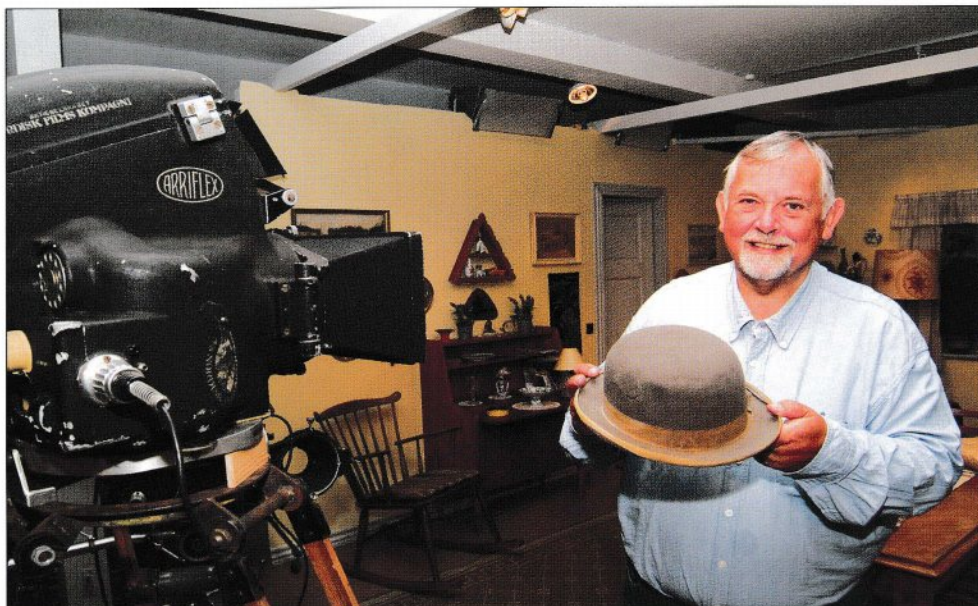
Åbningen af udstillingen 'Skide godt, Egon' blev et tilfølsstykke med over 100 gæster

Morten Grunwald giver autografer til det unge publikum

Nogle af de personer, som arbejdede bag kulisserne med Olsen Bande filmene. Fra venstre produktionschef Bo Christensen, stillfotograf Rolf Konow, rekvisitøt Magnus Magnusson og Morten Grunwald

Rekvisitør Magnus Magnusson med Egon Olsens hat

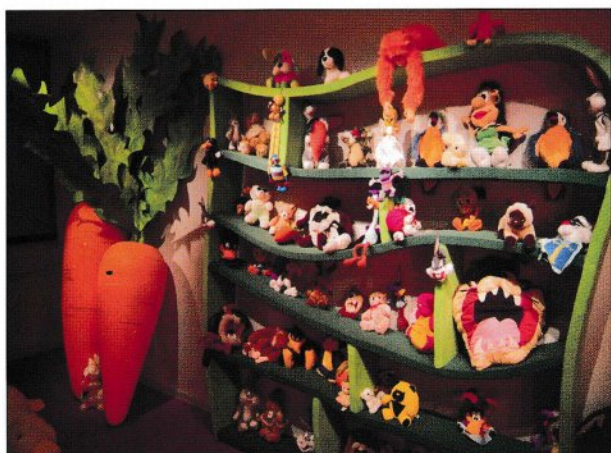
Kjeld og Yvones stue fra Olsen Bande filmene bygget op som et filmstudie

Vagn Simonsen fra TV2 producerede på åbningsdagen et indslag til Nyhederne

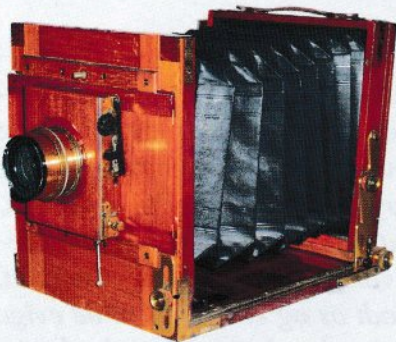
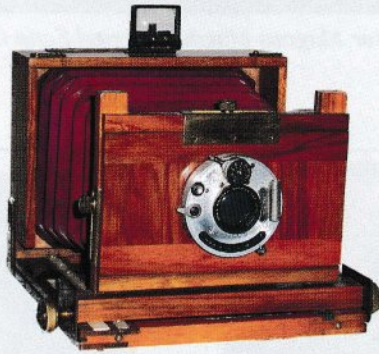
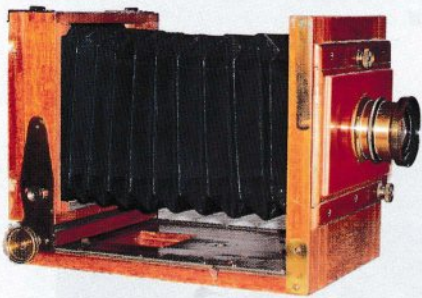
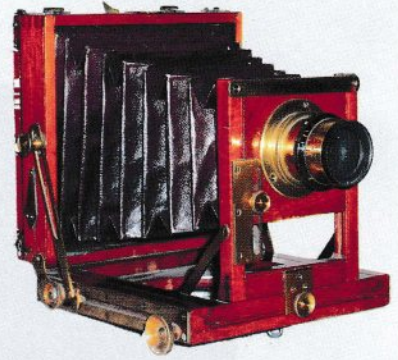
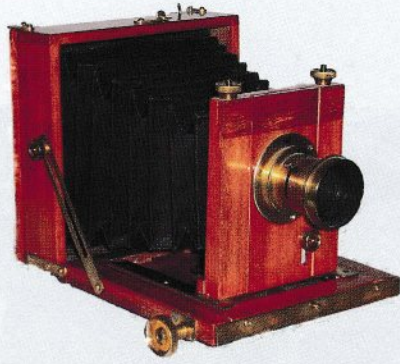
Foto: Keld Nielsen, ProLight Reklamefoto

Morten Grunwald sluttede sin åbningsstale med ordene: *Jeg vil bede jer, sammen med mig, at sende en applaus ud i rummet, som en taknemlig hilsen og tanke til Balling og Bahs, Ove og Poul, Kirsten, Preben og Bjørn samt alle de fremragende kunstnere og teknikere, der var med til at skabe eventyret, men som nu har forladt os og er draget til de evige film locations. Uden dem havde jeg ikke stået her!*

Måske Danmarks største reol fyldt med tøjdyr fra børnesendelsen 'Snurre Snups Søndagsklub'

Særudstillingen 'Skide godt, Egon' kan ses fra 6. oktober 2006 - 25. februar 2007. Morten Grunwalds åbningsstale kan læses på www.fotomuseum.dk

Dansk Fotografisk Tidsskrift 1924. Samling: Danmarks Fotomuseum

BOG & UDSKILLINGSOMTALE

Flemming Berendt

Lillian Bodnia's skolebilleder udstilles på Dansk Skolemuseum

Fotografierne giver et levende indtryk af lærere og elevers udseende, klædedragt og sociale placering i byer og købstæder

En af kulturnattens oplevelser var en præsentation af gamle skolebilleder, indsamlet af lærer Lillian Bodnia igennem et langt liv.

Arvingerne har via Dansk Fotohistorisk Selskab doneret skolebillederne til Dansk Skolemuseum, som har forstørret og udstillet et udvalg af disse, suppleret med billeder fra museets arkiv. Optagelserne dækker perioden fra ca. 1900-1950.

Lillian Bodnia var i besiddelse af genet: 'Jeg kan, jeg må, og jeg vil gå mine egne veje'. Hun tog initiativer og markerede sig' til trods for at hun tilhørte en generation, hvor dette ikke var almindeligt for kvinder. Lillian kaldte sig andengenerationsindvandrere. Idet hun var barn af indvandrede russiske jøder. Under Den anden Verdenskrig måtte hele familien flygte til Sverige. Efter krigen rejste hun ud i verden, bl.a. gjorde hun tjeneste under FN. Efter ophold i USA og Frankrig helligede hun sig pædagogikken. Lillian Bodnia var den første kvinde, som blev uddannet sløjdlærer. Hendes opfindsomhed med at aktivere eleverne i læsning er legendarisk. Mange vil huske hende som en fængslende fortæller, som kunne tryllebinde og sætte tingene i perspektiv.

Talrige foreninger og organisationer har nydt godt af Lillians idérigdom: Dansk Kvindesamfund, Dansk Cyklistforbund, Dansk Fotohistorisk Selskab og Byens Fortællere, nogle af dem, som har glædet sig over samvæ-

En landsbyskole med førstelæreren i midten med kasket. Pigerne med forklæder. De fleste drenge i mørkt tøj, enkelte i sømandsbluse, alle med tøj der går helt op til halsen. Fodtøj: træsko og snørestøvler.

En drengeklasse. Alle i sømandsjakker med hue. Man var sej hvis man havde tinknapper fra forskellige lande. Huer med bånd og påtrykt skibsnavn f.eks. Peder Skram

ret. Frederiksberg har nydt godt af hendes kritik og ros samt konstruktive forslag til løsning på mange problemer i kommunen. I sol, regn og blæst var hun altid på vej til møder og sammenkomster. Lillian Bodnia hører til den generation, som kan huske, da man kunne bade i Ladegårdsåen. Godt gået, og vi i Billedgruppen vil savne dig. ●

Dansk Skolemuseum er det nationale museum for skole- og uddannelseshistorie. Det blev stiftet i 1995 af Undervisningsministeriet, Lærerstandens Brandforsikring og Danmarks Lærereforening. Museet beskæftiger sig med alle former for almen uddannelse fra middelalderen til i morgen, dvs. folkeskoler, efterskoler, frie grundskoler, gymnasier, højskoler mm. Museet råder over mere end 100.000 skolehistoriske genstande. I en permanent og skiftende udstilling belyses forskellige aspekter af skolehistorien, ofte med en aktuell vinkel. Dansk Skolemuseum. Rådhustræde 6, 1466, Kbh. K Tlf.: 33 15 5810. Åben: mandag til fredag 10:00/16:00 Søn- og helligdage 12:00/16:00. Lørdag lukket. www.skolemuseum.dk

Et 'stjernes kud' på Louisiana

Mere end 700 billeder møder tilskueren gennem en tour de force gennem filmhistoriens stærkeste billeder

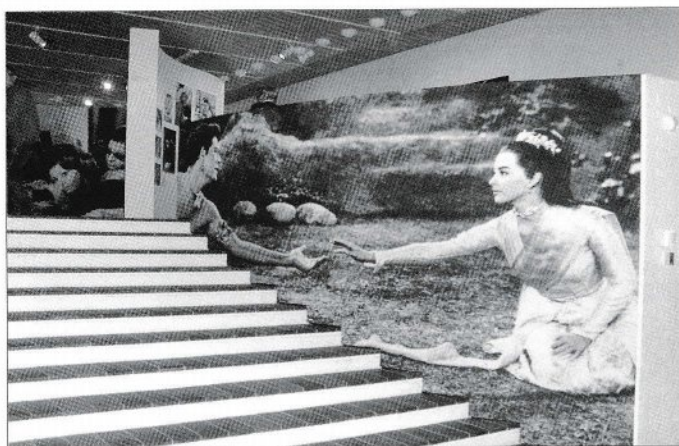
Det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg var noget skeptisk ved nyheden om, at kunstmuseet Louisiana agtede at vise en udstilling over temaet biografstills, men min bekymring er blevet gjort til skamme. Hvad gør 700 filmbilleder på landets mest besøgte kunstmuseum? Er det for at få flere publikummer trukket igennem museet, eller er det fordi, som direktøren Poul Erik Tøjner sagde ved pressemødet: Hvor maleriet er orienteringspunktet for folk der er født i 1930'erne, er film og computere blevet omdrejningspunktet for de unge i dag. Filmen låner meget fra kunstens verden, ikke mindst de utroligt insisterende filmstills, hvor essensen af lange, ofte komplicerede film skal koges ned til ét billedglimt. Hvem glemmer Chaplin som diktatoren Hitler, eller Orson Welles i Citizen Kane, eller Bogart og Bergman i Casablanca.

Udstillingen omfatter sort/hvid og farve, nogle i store flotte lyskasser, andre projiceret op på væggene, hvor Louisiana virkelig har højde. De ofte meget store billeder er af en hidtil uovertruffen kvalitet, visse steder kan det endog knibe med en rimelig betragtningsafstand - til gengæld føler man sig værende på stedet. Ens filmhukommelse bliver virkelig sat på en prøve, man begynder efterhånden at miste grebet om de film, som oplevedes i ungdommen, til gengæld glæder man sig over, at hukommelsen genfinder sig 5 minutter senere.

Louisianas Museets format....

Udstillingens kuratorer, museumsinspektørerne Mette Marcus og Michael Juul Holm og Madeleine Schlawitz, der leder Filminstitutets Billedarkiv, har virkelig stillet sig en næsten uløselig opgave, at skulle udvælge billederne. 2,3 millioner opbevares i arkivet (hvis de har talt rigtigt). Man vil da også konstatere, at en del genrer er stærkt underrepræsenteret. Blandt andet savner man adskillige historiske film: John Fords westernfilm, de store russiske dramaer, samt film fra Asien. De amerikanske film fra 1930'erne frem til slutningen af 1980'erne dominerer. Når det er sagt, er der ingen undskyldning for at gå glip af en stor billedmæssig oplevelse. Afdøde Knud W. Jensen sagde engang til mig, da jeg foreslog en lille ophænging af fotografier, at tanken var ham ikke fremmed, men tiden var endnu ikke moden - det er den nu, glæd ham med et besøg.

....er skabt til store billeder

Orson Welles har greb om tingene

Louisiana Revy: Stjernes kud - 100 års filmbilleder. Format 25,5x20,5 cm på 95 sider s/h & farve kan, købes på museet. Udstillingen vises i perioden 13. oktober - 25. februar 2007. Åben alle dage kl. 10/17. Onsdage kl. 10/22. ●

'FRA MÅGESTEL TIL MUSEMÅTTE'

Fra

Danskernes egen historie som brætspil

Mågestel til Musemåtte (Familiespil): Format: 26,5x26,5 i æske med spilleplade. Produceret af A/S Substanz & Det historiske Hus 2006. Kr. 250,-

Med 252 historiske fotografier i postkortstørrelse og mere end 2.000 spørgsmål har forlaget Substanz fremstillet et brætspil med *Danskernes egen Historie*. En ny mulighed for at hygge sig og lære noget, mens man quizer sig igennem små og store hverdagsbegivenheder fra de sidste 100 år.

De flot trykte historiske fotografier vil stille store krav til brætspilletes deltagere. Spørgsmålene om alt fra Lurpak, Damradio, damemode og dogmefilm vil appellere til alle, der synes det er sjovt at se tilbage på de begivenheder, produkter og ikoner, der har skabt vores samfund gennem de sidste 100 år!

Til spørgsmålene følger en lille fortælling, som binder fotografi og historie sammen. Spillet kan spilles individuelt eller i hold, spørgsmålene varierer i sværhedsgrad: Børn og voksne kan derfor med glæde deltage i legen. Spillet kan anbefales som et gedigent og robust udført spil. En rigtig god fællesgave under juletræet.

Det nye brætspil kan købes i boghandler og supermarkeder. Desuden har forlaget Substanz indgået et samarbejde med TV 2/ Charlie, med Hans Otto Bisgaard som vært, der vil sætte danskernes paratviden på en prøve. Omdrejningspunktet er den nyere danmarkshistorie fra 1950-1990. Deltagerne kan vinde kontanter og det nye brætspil. Programmet sendes alle hverdage kl. 18:30. ●

'SKAGEN—FRYD'

Bent Hardervig: Skagen ferieliv gennem 100 år. Format 22x26 cm Indbundet. 237 sider, farve og s/h billeder. Kr. 249,- Skagen Turistforening Jubilæumsbog 2006. ISBN 87-991234-0-1.

Endnu kan vi nå at fortælle en lille H.C. Andersen historie inden året slutter. Digteren besøgte Skagen i 1859, man havde fundet en kusk i Frederikshavn som pr. hestevogn skulle transportere HCA til Skagen. Kusken var blevet informeret om, at det var en stor digter, han skulle køre for. Han lo og replicerede: *Nå, så det er en stor løgner*. Senere gør kusken opmærksom på at de passerer Det grå Fyr. HCA er imponeret og gør opmærksom på at det vil han fortælle kongen, næste gang han ser denne. Kusken skævsmler og siger: *...når han taler med Kongen???*

HCA svarer: *Jeg har talt med Kongen! Og jeg har spist mad med Kongen!* Da bankede kusken sig på panden og rystede på hovedet og sagde smilende og opgivende: *Han har spist med Kongen!!!*

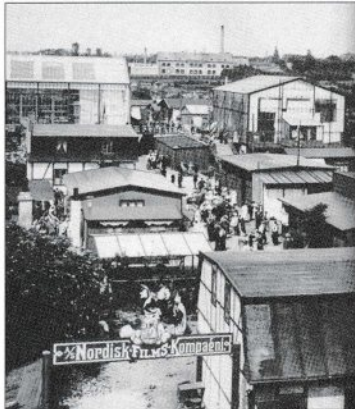
H.C. Andersen kunne tydeligt mærke, at kusken mente, at hans passager var småtosset.

Med denne beretning taget direkte fra bogen kan det anbefales at erhverve sig den flotte 100-års jubilæumsbog, hvor Bent Hardervig, har skrevet og sammensat en fornøjelig beskrivelse af det mondæne ferieliv nordenfjords. Et bredt udvalg af ukendte fotografier krydrer de mange småhistorier, skrøner og vittige indslag. Her myldrer det med nyrige, royale, verdenskendte berømt-heder, men også småkårsfolk, vejrbitte fiskere og småtosser alle præsenteres på bedste vis. Missionærernes utrættelige kamp mod umoral og skørlevned mellem klitternes marehalm, frem til nutidens topløse solslikkeri, garneret med masser af fadøl i Brøndums stuer. Når kulden om nogle måneder lukker os alle inden døre og termometeret viser minus 15 grader, så er denne bog det eneste som kan jage kulden på flugt. Også denne bog er et godt julegaveønske! ●

Sol og sommer ved Skagen og Vesterhavet

Lisbeth Richter Larsen & Dan Nissen:
100 Years of Nordisk Film: Format: 27x20,5 cm
heftet, 231 sider på engelsk. s/h og farvebilleder. Kr. 299,-
ISBN 87-87195-57-7. Dansk Filminstitut 2206.

Filmstudierne i 1918

I 10 essays kulegraves verdens ældste filmateliers brogede historie. Store begivenheder og berømte skuespillere optræden foran det snurrende kamera, krydres med berømte og berygtede film. Gamle manuskripter fra 1910 gøres til genstand for analyse. Den store dokumentarperiode i 1940'erne og 50'erne, et kapitel for sig. De gennemarbejdede kapitler er velskrevne og giver et veldokumenteret billede af denne store filmfabriks formåen, ikke mindst når man tænker på de mange store filmproducenter ude i verden, ikke mindst Amerika, Tyskland, England og Frankrig. Bogen er rigt illustreret med perfekte sort/hvid billeder. Mange af billederne næppe set før. Man må håbe at det hæderkronede kompagni må eksistere mange år endnu. Trods nye teknikker, nye former for underholdning, er der meget som tyder på, at dette ønske vil gå i opfyldelse. ●

Mary Willumsen på Politihistorisk Museum

Andrew Danemans samling af smukke kvinder er igen kommet i søgelyset. Denne gang dog på helt lovlig vis. Et udvalg af de dejlige damer kan i tiden frem til den 10. april 2007 beskues på et, i øvrigt meget spændende museum midt i København. I en periode omkring Den første Verdenskrig blev der fremstillet mere end 1.000 postkort om måneden til at dække mandens behov for at studere det kvindelige køn. Tag konen med og er børnene fyldt 18 år, er også de velkommen. Og det er ganske vist!

Politihistorisk Museum
Fælledvej 20, Kbh. N. Åben: Tir, torsd og søndag kl. 11-16

GLOBALISERING

Det nationale Fotomuseum i København, Museet for Fotokunst i Odense mfl. synes at det skal være in at fornægte det danske sprog. Ved Århus Festuge var dronning Margrethe festtaler ved åbningen af arrangementet 'Womania'. Festtalen var usædvanlig satirisk i høflig kammertone. Majestæten svitsede arrangementets betegnelse: 'Womania' med disse ord:

Hvorfor kalder man det Womania - et godt dansk udtryk! Tror mændene i Århus ikke, at kvinder forstår dansk?

Lad os kalde det KVINDERIER i stedet, alt medens klapsalverne løftede sig under taget i Musikhuset. ●

Et atelier i Firenze

Brødrene Alinari

Flemming Berendt

Italiens førende kunst- og kulturby byder på andet end pompøse kirker, et utal af museer, smukke huse og palæer. Byen har altid været et samlingspunkt for storhed, penge og samtidig en magnet for kunstnere af enhver art. Fotografiske atelierer blev derfor allerede i midten af 1850'erne en indbringende forretning. Kunderne, det rige borgerskab strømmede til huset Alinari for at blive fotograferet, ikke mindst på Cabinet og visitkort.

Alinaris atelier blev grundlagt af Leopoldo Alinari i 1852, men han døde allerede i 1865, hvor sønnerne Giuseppe og Romualdo Alinari videreførte atelieret. De koncentrerede sig i første række om salget af fotografiske reproduktioner af byens verdensberømte kunstgenstande. Et nært samarbejde med de store museer blev til en guldrandet forretning med eksport til mange forlag i de europæiske hovedstæder.

Det smukke toskanske landskab og senere hele Italien blev genstand for 'maleriske' billeder optaget af atelierets mange omrejsende fotografer i perioden fra 1890'erne frem til år 1900.

Et yndet italiensk motiv som var salgbart overalt

Den 28. oktober åbnes dørene for et atelier-fotomuseum.
Alinari Florence. Largo Fratelli Alinari, 15. Firenze, Italien.
www.alinari.it
Tlf.: + 39 055 23951

Siden 1850'erne havde det mondæne atelier været portrætfotografiets højborg for de rige florentinske indbyggere. De fleste optagelser blev foretaget på glasplade format 30x40cm. Et stort udvalg af billederne kan ses i det hus midt i Firenze, som i dag er tilgængeligt for køb af smukke reproduktioner. ●

Et stort udvalg af replika

Stereoskopbilleder fra tidernes morgen

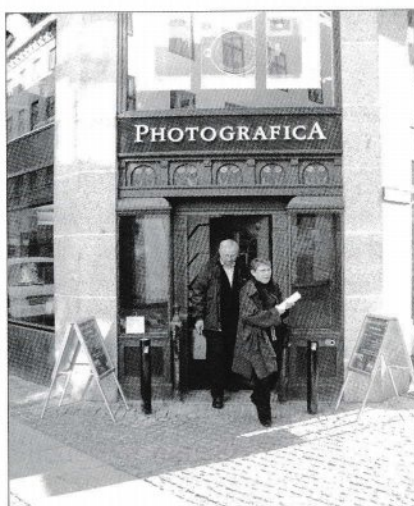

Prisen er høj, men kvaliteten i top

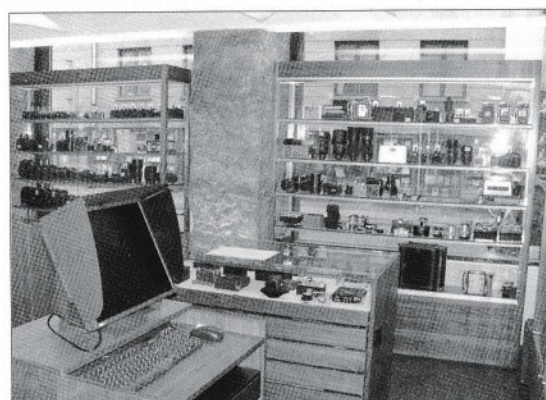
Et stort udvalg i bøger og tidsskrifter

FOTOGRAFICA

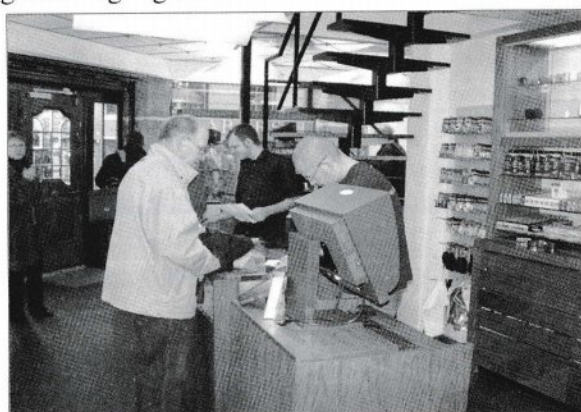

Købe eller ikke køb.....

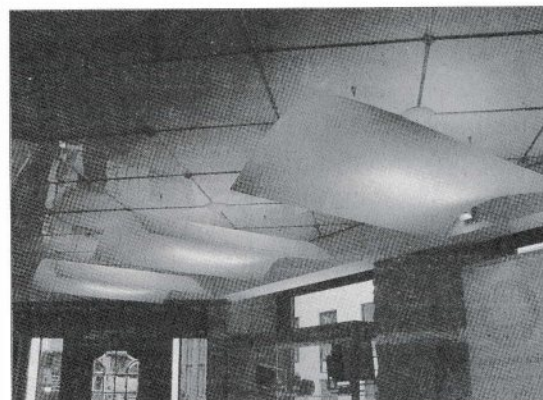
Fra 'lilleput- til 'storformat' er godt dækkende for hvad der er sket med Svend Eriks forretning i byens centrum. De nyrenoverede butikslokaler omfatter nu to etager, hvor den øverste repræsenterer professionelt salg. De analoge kameraer fremvises 'jomfruelige' i de smukkeste montre. Tilstand og pris kan tages i øjesyn. Her er udvalget stort og alsidigt, for hvem der søger. Den nye forretning på 250 kvadratmeter er disponeret hensigtsmæssigt og flot! ●

Varene står bare på hylderne

En høflig og faglig betjening er i højsædet

Bemærk loftbelysningen - perfekt

I dette hjørne kan man drømme sig i nostalgien

Professionelt udstyr for enhver

DREJ & SE - Film

DANSKE FILMFOTOGRAFER

Poul Eibye

Marguerite Engberg

Poul Eibye dansk filmfotograf, blev født 4. august 1885 i København og døde 4. november 1972. Han begyndte sin karriere i 1906 som filmoperatør ved Kinografen, der lå på Frederiksberggade 25 i København. Biografen blev drevet af hoffotograf Peter Elfelt og ingeniør Alexander Christian. Her havde senere Det danske Filmmuseum sine filmforevisninger.

Allerede i 1906, da han lige var blevet ansat ved biografen, optog han sin første reportagefilm.

I 1910 udvidede Kinografen virksomheden og gav sig også til at producere spillefilm. Direktørerne for dette spillefilmselskab var foruden Alexander Christian også grosserer Oscar Philip. Peter Elfelt havde ikke længere nogen tilknytning til selskabet, idet han foretrak at arbejde som hoffotograf. Selskabet nåede kun at optage én eneste spillefilm i 1910. Den havde titlen 'En rekrut fra 1864', og var en historisk film om den dansk-tyske krig. Den blev optaget på Tjørnegårdsmarkerne i Gentofte og soldater fra Jægersborg kaserne var statister. Den blev fotograferet af Alfred Lind. Filmen, der var en flerspølers film på 970 meter, havde premiere 1. august 1910, dagen før Nordisk Films Kompagni udsendte sin første flerspølers film 'Den hvide Slavehandel'.

I 1911 optog Kinografen den film, der skulle blive selskabets berømteste: 'De fire Djævla', en filmatisering af Herman Bangs berømte novelle. Også på denne film var Alfred Lind kameramand. Men herefter tog han til udlandet og Poul Eibye overtog nu arbejdet som Kinografens kameramand på spillefilm. I 1912 ansattes Einar Zangenberg som selskabets ledende instruktør, en stilling han beholdt, indtil selskabet gik ind i slutningen af 1918. Af film for Kinografen, som Eibye var kameramand på, kan nævnes 'Skovsøens Datter' fra 1912, krimifilmen 'Adrianopels Hemmelighed' fra 1913 og 'Badehotellet' fra 1914; dog har ingen af disse film sat sig nævneværdige spor. Af Kinografens samlede produktion er det kun 'De fire Djævla', som eftertiden husker. Da Kinografen gik ind, overtog Valdemar Psilander i marts 1917 atelieret, der lå i Hellerup. Det atelier, som senere Palladium overtog. Psilander havde brudt med Nordisk og ville være sin egen producent og instruktør. Han engagerede Poul Eibye som kameramand på sin film. Men Psilander nåede kun én dags optagelser, før end han pludselig døde. Herefter blev filmen indstillet, og Poul Eibye arbejdede de næste ti år udelukkende med reportagefilm. Især i 1920'erne rejste han langt ud i verden som kameramand. F.eks. var han i 1921 kameramand på en film, som Nordisk Films Kompagni optog om 'Kongefamiliens rejse til Færøerne, Island og Grønland'. Efter hjemkomsten blev filmen opdelt i fire korte reportagefilm, der blev vist i Metropolteatret og Kinografen. I 1924 tog han sammen med filminstruktøren Gunnar Sommerfeldt til Palestina og Arabien. De vendte efter denne rejse hjem med 4.400 meter film og ca. 500 fotografier. Deres reportagefilm havde premiere i Odd Fellowpalæet anden juledag 1924. En tredje premiere rejse gik til Bagindien og Japan.

Foruden arbejdet med disse lange reportagefilm arbejdede Eibye også med korte reportagefilm for et selskab, der kaldte sig Industrifilm. En af selskabets tidlige film hed 'Motorløb på Køge Bugt' fra 1922 og var på fire minutter. En anden af de korte reportagefilm viste den hollandske dronnings besøg i Danmark. Foruden disse aktuelle film viste

industriefilm også nogle film, der i højere grad levede op til firmaets navn. Der var f.eks. En film med titlen 'Et Bogbinderværksted' og en anden hed 'Papirfabrikation og et Bogtrykkeri'. I 1923 udvidede Industriefilm sit repertoire til også at omhandle kunstneriske emner. Man kan her nævne en reportagefilm, hvor Frederik Jensen synger to viser 'Gøglerne' og den mere kendte 'Man skal rose sin Hustru'.

I slutningen af tyverne fik Eibye igen chancen til at være kameramand på en spillefilm, idet Nordisk Films Kompagni engagerede ham som fotograf på de to film, der skulle blive selskabets sidste film i stumfilmstiden: 'Den sørgmuntre Barber', instrueret af Jens Locher i 1927 og 'Jokeren', instrueret af Georg Jacoby i 1928.

I den første talefilmsperiode i 1930'erne var Eibye 2. kameramand på en række spillefilm, produceret af Nordisk Films Kompagni med instruktørerne George Schneevoigt og Emanuel Gregers. Her kan nævnes 'Kirke og Orgel' fra 1932, instrueret af Schneevoigt og Emanuel Gregers, og samme instruktørs næstsidsste film 'Alle Mand paa Dæk' fra 1942.

Af film, som Gregers instruerede, kan nævnes 'Sørensen og Rasmussen' fra 1940 og 'Alle gaar rundt og forelsker sig' fra 1941.

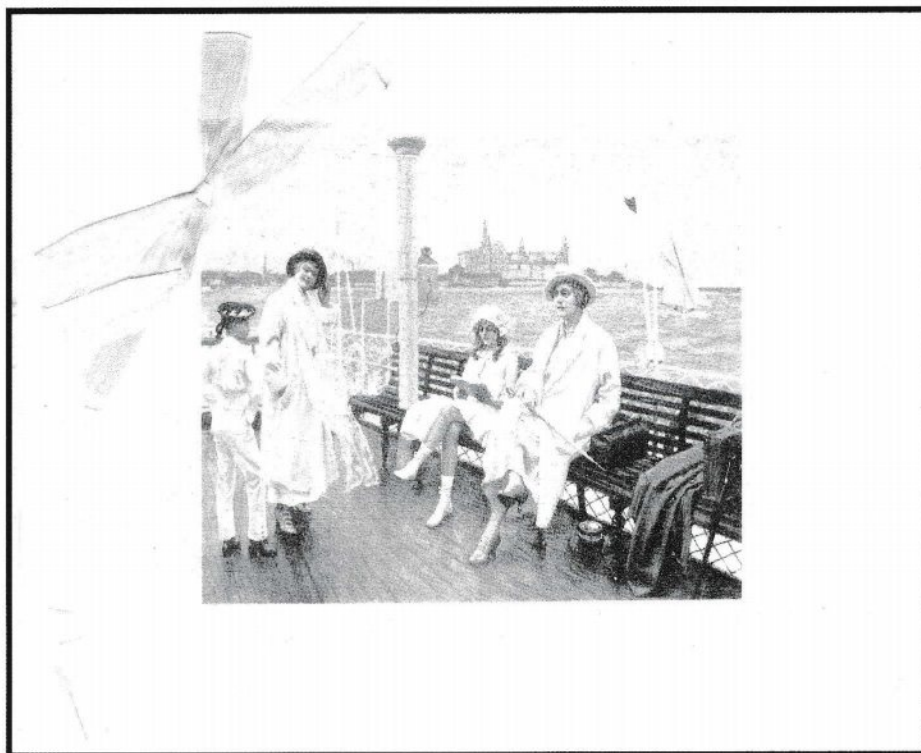
Men Eibyes vigtigste indsats i 1930'erne var utvivlsomt hans arbejde som kameramand på Poul Henningsens 'Danmarksfilmen' fra 1935. Her lykkedes det både instruktør og kameramand at lokke nye sider frem af vort billede af Danmark. Fra 1937 må også nævnes hans kameraarbejde på A.W. Sandbergs to lange reportagefilm: 'Vikingerne, deres Forfædre og Efterkommere' og til 'Danmark over de store Broer'. I 1946 var Poul Eibye en af de mange fotografer, der arbejdede på Theodor Christensens og Karl Roos' film om besættelsestiden 'Det gælder din Frihed'. Efter den anden Verdenskrig og langt op i årene arbejdede Eibye stadig som kameramand på reportagefilm for Tuborg og DSB.

Om sine mange rejser som filmfotograf udgav Poul Eibye i 1939 bogen: 'Dagbogsoptegnelser fra mine Filmekspeditioner til Østgrønland og Hvidehavet 1934-35 og 1937'. ●

Se Louisianas største satsning 100 års film og stillbilleder (se side 33)

Billedgruppen

*Familien Vincent sender i 1916 dette billede som jule/nytårskort.
Billedet er kopieret på et meget smukt stykke silkestof*

Dorte og Poul Pedersen i Århus vil sammen med de øvrige aktive medlemmer af Billedgruppen fejre julens komme med et udpluk af deres visitkortsamling og andre julehilsener.

Indslagene præsenteres hver for sig.

Visitkortbilleder med julemotiver

Dorte Pedersen

Denne opgave er nok vanskeligere end jeg troede, men ved en gennemgang af vor samling dukkede mange sjove, mærkelige ting frem som folk havde slæbt med til fotografering én kommer med sin nye symaskine, andre med musikinstrumenter, cykler o.s.v., men juletræet er det nok umuligt at medbringe, men så fandt jeg alligevel en halv snes stykker med en julehilsen skrevet på bagsiden. Da kom jeg til at tænke på min læretid som fotografelev. Det var i krigens sidste år, jeg startede hos Thyre Jørgensen i Grenå. Alting var der mangel på, så det var ikke let at købe julegaver dengang, så mange fik den idé at lade sig fotografere og sende et billede til familien som julegave. Det var i sig selv en rigtig

god idé, men der var en begrænsning på udenlandske fotografiske materialer, men en dansk fabrik var der jo, Merkur, som fremstillede flere forskellige papirtyper under navnet Reliefa, der fandtes en både glat og kornet udgave, men man kunne ikke altid stole på gradationerne. Helt op til 1948 var der en katastrofal mangel på fotografiske materialer.

Der var dage med mareridt af grædende børn, utålmodige forældre og trætte fotografer. Grenaa har et stort opland, og mange havde en lang tur med tog eller rutebil inden fotograferingen, helt tosset var det når konfirmandpigens kjole var blevet pakket ned til turen, og når den så kom frem i lyset, var den ofte krøllet, så måtte vi sætte et gasapparat ned på gulvet med en kedel vand, og så dampe folderne ud, alt imedens kunden stirrede forfærdet på vores foretagende.

Allerede i begyndelsen af november standsede vi for fotografering med levering til jul, og overarbejdede blev nødvendigt hver aften indtil 23. december.

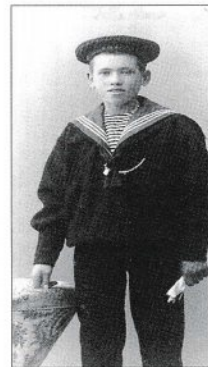
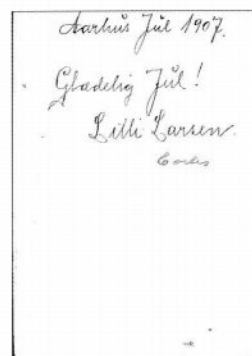
Jeg var tvunget til at gå på teknisk skole i hele min læretid, og skolen havde aldrig set en fotograf før, så hvad skulle de stille op med mig? Handelskorrespondance var en af løsningerne, bogholderi en anden mulighed, de øvrige aftener tegnede jeg på frihåndstegning sammen med malerlærlinge, som lavede et evigt sjov, ind imellem lærte de at tegne bogstaver. Bogholderitimerne måtte jeg ikke blive væk fra, så i overarbejdstiden, når aftenskolen sluttede kl. 20, kunne vi nå biffen kl. 21, heldigvis. Meget er forandret siden tiden under og efter krigen, både fagligt og i det almindelige liv, der skal ikke mere indkøbstilladelse til indkøb af bil, bare penge. Og julegaverne er heller ikke så ensidige mere, og da jeg tidligere fortalte vor søn om tiden, hvor alt var anderledes., så troede han jeg fortalte julehistorier!

Jul hos fotografen

Poul Pedersen

Julen 1924 var far ansat hos Sophus Juncker-Jensen. Et par år før havde han fået Juncker-Jensens rejselegat på 300 kr. og været på en 3 ugers rejse gennem Europa for at ende i Italien. Ansættelsen hos Juncker-Jensen var ikke uden dramatik, S.J.J. var en noget ilter herre, og 3 gange tog far sit gode tøj og gik. Far var førstemand i mørkekammeret, og der havde man haft et uheld med et par store forstørrelser. Det øvrige mørkekammerpersonale var rystende angst for at bede om mere papir, de kendte åbenbart S.J.J.'s iltre temperament, men det gjorde far til gengæld ikke, og som frygtet blev S.J.J. stiktosset og smed en stor papirsaks efter far. Det ville far ikke finde sig i, så han tog sit tøj og gik - troede måske også det var ligeså godt som en opsigelse.

En anden gang havde S.J.J. været bortrejst en periode, og far benyttede lejligheden til at demonstrere sine færdigheder i bromolie og gummitryk og lavede nogle billeder til udhængsskabet. Det blev S.J.J. rasende over og forlangte dem fjernet øjeblikkelig, og det tror jeg var anden gang far forlod arbejdet. Senere fik far at vide, at S.J.J. havde haft billederne med hen på Teknologisk Instituts Fagskole i København, hvor fotografierne var blevet rost. Sidste gang havde S.J.J. igen været væk en kort periode, og far havde retoucheret adskillige 12x16,5 cm. Glasnegativer med portrætter. Da S.J.J. dukkede op satte han sig straks til retoucherspejlet og kiggede negativerne igennem. Han var åbenbart yderst utilfreds, for han kylede negativet hen ad

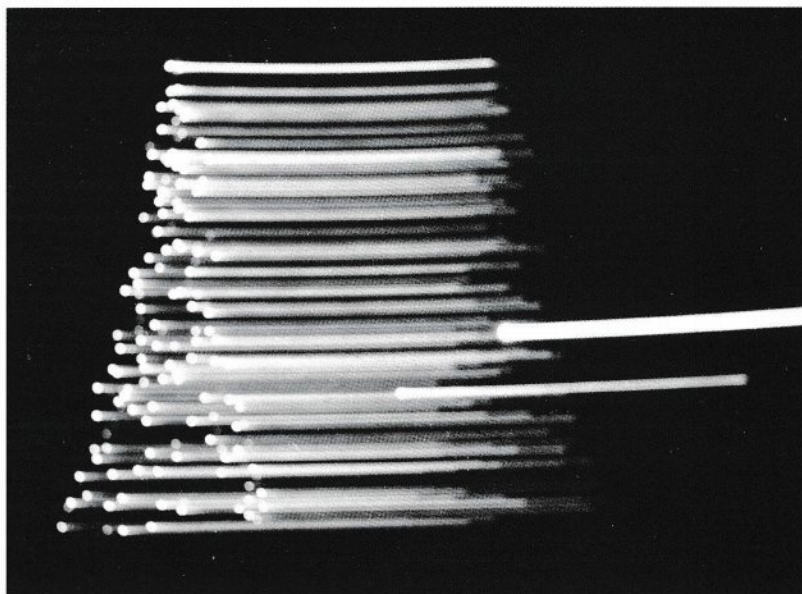

bordet, så det røg på gulver og knustes. Det gentog sig flere gange, så til sidst tog far resten af negativerne og smed dem alle sammen på gulvet med den bemærkning, at den vej skulle de jo alligevel. De 2 første gange blev han hentet på sit logi dagen efter, men 3 gang havde både far og S.J.J. fået nok. Denne sidste episode har nok fundet sted i januar 1925, for den 21. januar søger far stilling hos Peter Elfelt, men bliver ikke antaget, det ender med at far i marts 1926 køber eget atelier i Århus.

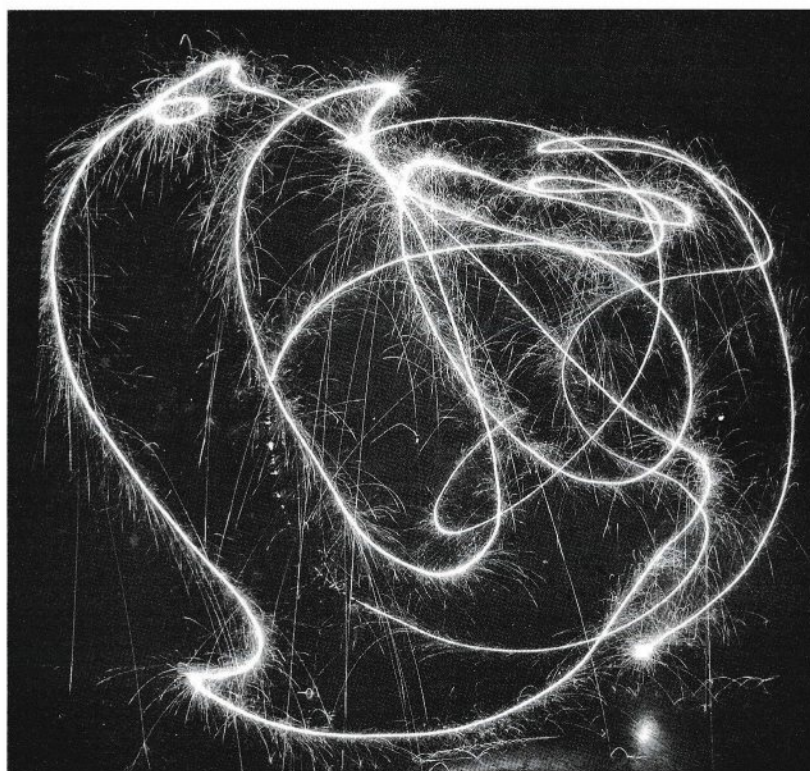
Men tilbage til kort før jul 1924. Fru J.J. kommer op på atelieret på 4. sal og viser stolt en gås frem hun havde købt. Julesæsonen har åbenbart skuffet noget, for S.J.J. farer op med et vældigt brøl, river et vindue op ud mod Vimmelskaftet, og smider gåsen ud af vinduet med den bemærkning, at det havde de fandeme ikke råd til. Fru J.J. bryder sammen i gråd, og S.J.J. bliver hurtigt god igen, men må om aftenen inviterer familien på gåsesteg på Hotel d'Angleterre.

Julekort fra Silkeborg

I december 1953 lavede jeg et julekort af det elektriske juletræ på torvet foran Th. Langs Skole. Jeg havde leget lidt med at bevæge fotografiapparatet under eksponeringen ved et besøg i Tivoli, og det gik nu ud over et juletræ. Jeg prøvede både skarpt

Juletræ i fuld fart, vort julekort i 1953

Her prøvede vi også at tegne med lys, ikke med lommelygte, men med stjerne-

og uskarpt, lodret og vandret bevægelse, men syntes bedst om en uskarpt indstilling og bevægelse. Billederne af juletræet og sommerbilledet fra Tivoli viste jeg maleren Asger Jorn, som havde et lille arbejdsrum over fotograf Johannes Jensens atelier, hvor både Dorte og jeg var ansat. Jeg spurgte ham, om han kunne tænke sig at prøve at lave nogle tegninger med lys. Det virkede nu ikke som om han

var særligt interesseret, men nogle timer senere kom han og spurgte, hvornår vi skulle lave disse lystegninger. Det gjorde vi samme aften, og det blev en fantastisk serie på 21 legemsstore tegninger, udført i mørke med en lommelygte. Julen tilbragte vi i Grenå hos Dortes forældre, og her prøvede vi også at tegne med lys, dog ikke med lommelygte, men med stjernekestere. ●

Mødedatoer for 2007:

1. februar - 29. marts - 10. maj
 Østerbrohuset, Århusgade 103, København Ø
 Kl. 19:30.

Torsdag 1. februar

Fotografier på hvad som helst.

Fotografiske optagelser overført på andet end fotografisk papir. Medbring venligst eksempler.

Torsdag 29. marts

Emnet er stereobilleder og stereobetragtere.

Peter Randløv vil orientere og fremvise historiske billeder og fremvisningsapparater.

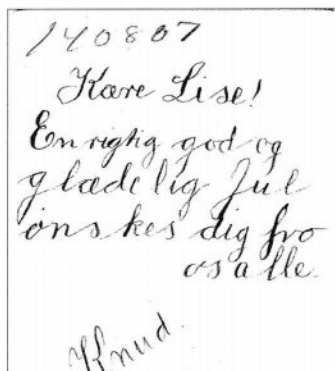
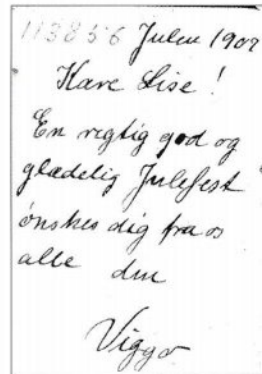
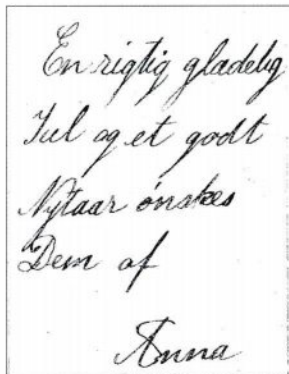
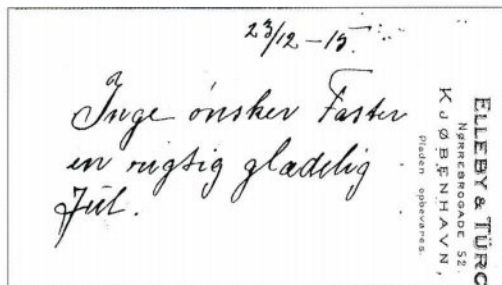
Torsdag 10. maj

Tema/aften med billeder fra Dansk Vestindien.

Andreas Trier Mørch vil fremvise og fortælle videre om indsamling af fotografier fra den gamle danske tropekoloni.

Magister Bjørn Ochsner, mangeårig chef for Det kgl. Biblioteks Kort- og Billedafdeling. En stor beundrer af det stereoskopiske billede. Sigfred Løvstad har forevigt Elfelts damebilleder, Ochsners briller og vinglas

Visitkortbagsider med Julehilsener. Samling Dorte Pedersen

Deltagerne i Billedgruppen ønsker glædelig jul! Gerhard Ryding

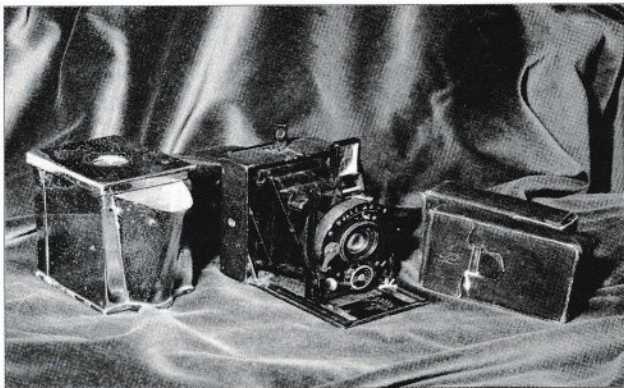
'SAMPLERDILLEN'

Medlemmer som måtte være i besiddelse af fotografika af usæd-
vanlig konstruktion og interessant historie, bedes kontakte
Objektivs redaktion.

En god fotohistorie!

Fra projektkoordinator ved Det Danske Filminstitut, Per Årman, har DFS erhvervet et engelsk kamera for beneficesalg. Et følgendebrev til Leif Germann Jensen redegøres for kameraets lange historie.

Vesta kameraet blev markedsført i 1892. Det var til kvartplader 187x111x38mm. Modificeret i 1894. Kameraet havde matskive på fjedre, der forskydes ved isætning af en dobbelt pladeholder

"Den engelske marinbiolog Cyril Crossland (1878-1942) erhvervede sig i ca. 1910 et engelsk Vesta kamera, fremstillet af firmaet Adams & Co, i London. På det tidspunkt var Crossland 32 år gammel og har formentlig været færdig med sin universitetsuddannelse som marinbiolog. Hans første afhandling blev publiceret i 1913. Adskillige af hans opdagelser blev opkaldt efter ham blandt andet 'Lineus crosslandi'. Cyril Crossland arbejdede fortrinsvis i de tropiske farvande.

I slutningen af 1920'erne blev han gift med en gentofte-pige af en kendt Gentofte slægt. Thal-Jantzen, hun hed Hildur. De opholdt sig en tid i Haiti og kom senere til det Røde Hav, hvor han havde en perlefarm. I slutningen af 1930'erne kom de så til Danmark.

Cyril var ansat på Danmarks fiskeri- og Havundersøgelser på Charlottenlund Slot, men døde allerede i 1941 eller 1942, hvorefter enken, Hildur Crossland, blev boende her, til vi købte huset i 1973. Hun døde i slutningen af 70'erne. Min mor, som nu er 86 år gammel, var også marinbiolog på Charlottenlund Slot og havde en nu afdød kollega, som havde arbejdet sammen med Crossland. Så det hele hænger sammen... ●

Kameraet er en gave til DFS og bliver solgt som benefice på formidlingsalget den 7. december.

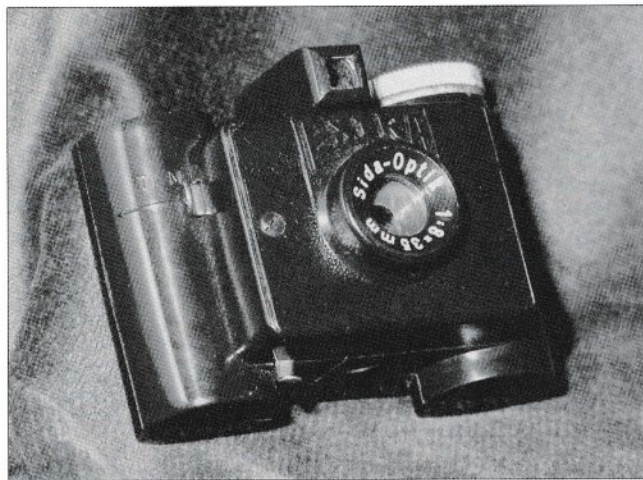
Det tysk/dansk producerede kamera SIDA!

Endnu en god historie fra fortidens virkelighed. Hør blot hvad kunden får at vide i den medfølgende brochure til bakelitkameraet Sida i 1936:

Daarlige Optagelser er ikke Apparatets Skyld, grunden er, at De ikke har fulgt Brugsanvisningen. Apparatet skal være 'Hvermands Eje'.

Man bliver belært om hvad SIDA betyder:

Svær, Indstilling, Duer, Aldrig.

Det forjættede kamera fra Danmarks ældste fabrik (!)

Som det efterhånden må være gået op for køberen er dette tilbud er ikke blot enestående, det er universalkameraet fremstillet i Tyskland og Danmark i farverne rød, grøn og sort, hvor godt må dette ikke være.

Leif Germann Jensen har fundet apparatet på et loppemarked i Vig, hvorfor vi her i Samlerdillen ikke vil lade en enestående præsentation løbe os af hænde, og tak for det.

Kameraet er designet og konstrueret af Karl Gumpel & Fritz Kaftanski i Berlin (1934). Sida blev produceret i Frankrig Tyskland, England og Polen i årene efter Den 2. Verdenskrig.

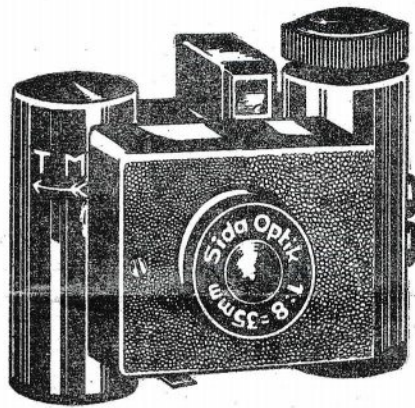
Den 8. januar 1936 meddeler firmaet: *indtil Bevilning foreligger fra Valutak., fremstilles App. i Tyskland.* Men vi får også at vide, at det fabrikeredes i Danmark af: *A/S Sida Optik, det første Firma i Skandinavien for Fabrikation af Fotografiapparater. Adressen Livjægergade 21, København Ø. Tlf.: Central 8214 og 8234.*

En Sida Amatør har selvfølgelig altid sit Apparat hos sig. Det er de uventede Lejligheder til Optagelser, man har mest Glæde af.

Brugsanvisning til

SIDA
OPTIK

Fotografieret af danske ældre og unge

Med „Sida-Kameraet“ er skabt et fotografisk Apparat, der ved sin Prisbillighed, enkle Betjening og smagfulde Udstyr opfylder de mest vidtgaaende Fordringer, en Foto-Amatør kan stille, og som hidtil kun har kunnet opfyldes ved meget dyre Apparater.

Nu kan Amatøren udnytte alle Muligheder fuldtud, idet han i „Sida“ har det rigtige Apparat.

„Sida-Kameraet“ er skabt i Danmark af A/S Sida Optik, der er et af de største og mest moderne Fabrikker for Produktion af Fotografier.

8. Jan. 1936

Indtil Bevilling foreligger
fra Valutak., fremstilles App.
i Tyskland.

*Sida-Kameraet fabrikeres i Danmark af A/S Sida
Optik, det første Firma i Skandinavien for Fabrika-
tion af Fotografiapparater.*

*8. Jan. 1936
Indtil Bevilling foreligger
Fra Valutak., fremstilles App.
I Tyskland.*

6 forskellige versioner af Sida-kameraet som blev en stor salgssucces

Sida - kameraets funktioner præsenteres klart og tydeligt, her er intet at misforstå:

1) *Momentoptagelse (Øjebliksbillede).*

Ved godt Dagslys stiller man Kontakten, der befinder sig ved den TM betegnede Pil, paa (Moment). D.v.s. at man trykker den saa langt som muligt ind i Apparatet. Den paa Siden siddende Udløsningskontakt bevæges ved Momentoptagelse enten til højre eller til venstre. Herved belyses Filmen 1/25 Sekund, og Optagelsen er sket.

2) *Tidsoptagelse.*

I mørkt Vejr eller ved Indendørsoptagelse trækkes Kontakten saa langt som muligt ud, d.v.s. mod T. Ved en enkelt Bevægelse af Udløseren aabner man 'Lukkeren'. Den bliver staaende her, saa længe Belysning er nødvendig, hvorefter Udløsningskontakten igen drejes tilbage, og Filmen er belyst, altsaa skal Udløsningskontakten ved Tidsoptagelse bevæges baade frem og tilbage.

Først efter at man har gjort sig fortrolig med Betjeningen, skal Filmen isættes. Prøv at betjene Apparatet gentagne gange uden Film. De med 'Sida' paastempledde Films er altid Kvalitetsfilm, der egner sig for Sida-kameraets Beskaffenhed.

Brug aldrig uegnede Film, men paase at vort Firmanavn 'Sida' er paastemplet Pakningen! Isættelse af Film maa aldrig foretages i direkte solly

3) *Isætning af Film*

Man aabner Apparatet ved at dreje et Pengestykke mellem de to Lapper, der sidder paa Siden. Derefter lægger man Filmspolen i det tomme Kammer, uden at have brudt Klæbestrimlen, og holder Spolen fast i Lejet med den venstre Tommelfinger, saa først brydes Strimlen, og 'Snippen' trækkes forsigtigt hen mod den i Apparatet siddende tomme Spole, sættes ind i Rillen, og Filmstransportknappen, der sidder udvendig, drejes langsomt et Par Gange rundt, idet man passer paa at Filmen trækkes med. Apparatet lukkes straks, idet man forvisser sig om, at det røde Papir ligger stramt. Apparatet er først rigtigt lukket, naar man hører et Smæld. Saa drejes Knappen langsomt rundt, til der i det røde Vindue viser sig et 1 Tal. Nu ligger den første Film klar til Optagelse.

Bemærk:

Glem ikke efter hver Optagelse at dreje frem til næste Tal. Daarlige Optagelser er ikke Apparatets skyld, Grunden er, at De ikke har fulgt Brugsanvisningen. Uskarpe Optagelser fremkommer kun, naar Apparatet, maaske ubevidst, ikke er holdt helt roligt under Optagelsen. ●

'DIT & DAT'

Foreningsmeddelelser, anvisnings - og orienteringsnyt

Mødereferat

Søndag 17. september (Århus)

På grund af Objektivs sene fremsendelse var mødedeltagelsen behersket, men loppemarkedet fremviste dog en lille handelsplads med rimelig omsætning. Middagspausen kunne byde på Brians smørrebrød, lune 'deller' og ribbensteg, hvorefter man var klar til anvisningssalget. Kjeld svingede hammeren. Udbuddet af kameraer fra 1950'erne var dominerende. 10 numre af visit- og cabinetsbilleder afsluttede dagen. Omsætning kr. 8.340,- et fint resultat af dagens indsats.

Torsdag 21. september 2006

Redaktør og forfatter Søren Koustrup var indbudt til at fortælle om sin nyudgivne bog, der handler om den 1. Galathea-ekspedition 1845-47. Desværre var der ikke dukket nye informationer op, som kunne lede forfatteren på sporet af ekspeditionens daguerreotypikamera samt evt. optagelser med samme. Vi fik til gengæld en førstehåndsberetning om hans tipoldefars oplevelser på den noget hasarderede og barske tur til hidtil ukendte egne. Forsamlingen kunne glæde sig over de smukke håndtegninger af oldefar Chr. Thornam. Bogen, som er blevet meget rost, kan måske blive nøglen til opklaring af et fothistorisk mysterium. Tak til Søren Koustrup. (Se Objektiv nr.113, s.37).

Torsdag 12. oktober 2006

En ekskursion til TV Glad blev ikke det helt store til- løbsstykke, ærgerligt for dem som ikke fandt vej! Den lille skare fremmødte var interesseret og morede sig gevaldigt over de korte, men til gengæld helt usædvanlige tegn- og interviewfilm, som de udviklingshæmmede havde skruet sammen på deres egne præmisser og de beskedne økonomiske midler på stedet. Det var ikke mindst givende at opleve de mange på tværgående ytringer og meninger. Man bliver helt betænkelig ved at tænke over, hvem der egentlig er udviklingshæmmet i dette land eller på den anden side Atlanten! Vi har to specielle DFS/klaphatte, én til Mogens og én til hans tyrkiske ven.

Torsdag 19. oktober 2006

I forlængelse af Hans Elfelt Bonnesens foredrag i januar måned om koldkrigens spionage fra luften i 1950'erne bl.a. over Danmark, supplerede forskningsbibliotekar ved Det kgl. Bibliotek, Henrik Dupont, ved at fremvise dokumentation for disse hemmelige og i grunden ulovlige overflyvninger med amerikanske (britiske?) fly af dansk luftrum. Henrik Dupont fortalte indgående om

luftfotograferingens spændende historie fra dets spæde begyndelse frem til nutiden. Forsamlingen stillede adskillige relevante spørgsmål, som foredragsholderen med sin kyndighed svarede på. Henrik Dupont skal have tak for de relevante oplysninger. Vi håber, han får solgt nogle fotografiske landkort.

København 28. oktober 2006

Efterårets loppemarked & anvisningssalg havde lokket næsten 60 medlemmer til Østerbro. De medbragte 'loppevarer' var en blanding af gode og mindre gode sager, men som altid, den som søger vil altid finde lykken. Mange kameraer skiftede hurtigt ejer i løbet af de første par timer.

Anvisningssalget fyldte godt op i landskabet, hvor mange velholdte apparater blev solgt til rimelige priser. Som altid ved de herrer præcis, hvad de går efter, og her må man sige, at hammerslagspriserne var pæne. Dagens klenodie var en ægte JPA-stereoskopbetragter, som nu får sit 'hvilested' i en mindestue, som vil blive indviet først i 2007.

9 lots stereo-, visit- og cabinetsbilleder fik også hammerslag ved gode priser. Eftermiddagen kunne afsluttes med et hammerslagssalg på kr. 22.920,00 – de to flittige, auktionarius og hjælper, havde sved på panden. Formanden kunne sige de fremmødte tak for en god afvikling af formidlingssalget.

Dansk Fothistorisk Selskab Foreløbig årskalender for 2007

Torsd.	18. jan.	Ord. Møde kl. 19:30, Østerbro.
"	1. febr.	Billedgruppen kl. 19:30, Østerbro.
Sønd.	11. febr.	Loppemarked & 'skrot', Århus.
Torsd.	15. febr.	Ord. Møde kl. 19:30, Østerbro.
"	1. marts.	Deadline-line april-anvisningssalg.
"	15. marts.	Ord. Møde kl. 19:30, Østerbro.
"	29. marts.	Billedgruppen kl. 19:30, Østerbro.
Lørd.	14. april.	Generalforsamling, loppemarked og anvisningssalg Kl. 10:30-13 og 14-17.
Torsd.	10. maj.	Billedgruppen kl. 19:30, Østerbro
Onsd.	1. aug.	Dead-line okt. Anv. salg i hhv. Århus og København.
Torsd.	20. sept.	Ord. Møde kl. 19:30, Østerbro
Sønd.	7. okt.	Loppemarked & anvisningssalg kl. 10:30-13-16, Århus.
Torsd.	18. okt.	Ord. Møde kl. 19:30, Østerbro.
Lørd.	27. okt.	Loppemarked & anv. salg kl. 13-14:30-17, Østerbro.
Torsd.	1. nov.	Dead-line for jule-anv. Salg.
"	15. nov.	Ord. Møde kl. 19:30, Østerbro.
Torsd.	6. dec.	Juleanvisningssalg kl. 19:00, Østerbro.

Anvisningssalgslisten til søndag, d. 17.09.06 i Aarhus

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for tredjemænd hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 8550 Frederiksberg C. tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Zeiss Ikon Baby Box samt Box Tengor Baby			80
2	Zeiss Ikon Ikonta, (#520)			10
3	Voigtlander Vitoret, Vitoret L, Vitoret D samt Vitoret DR, (4 stk.)			20
4	Voigtlander Vito CLR, m. Color-Skopar 2,8/50			110
5	2 forskellige Voigtlander Vito CL samt 1stk. Vito C			50
6	Voigtl. Vitomatic I samt Vitomatic II, begge m. Color-Skopar 2,8/50			50
7	Voigtl. Vitomatic Ia samt Vitomatic Ila, begge m. Color-Skopar 2,8/50			110
8	Voigtl. Vitomatic Ib samt Vitomatic Iib, begge m. Color-Skopar 2,8/50			200
9	2 stk. Vito automatic samt 1 stk. Vito automatic I, m. Lanthar 2,8/50			70
10	Voigtl. Dynamic II, m. Color-Skopar 2,8/50			80
11	Vito B samt Vito BL, begge m. Color-Skopar 3,5/50 og lysrammesøg.			80
12	Vito B samt Vito BL, begge m. Color-Skopar 3,5/50 og lille søger			50
13	2 stk. Vito II m. Color-Skopar 3,5/50 samt 1 stk. Vito m. Skopar 3,5/50			190
14	Voigtlander Avus 9x12, m. Skopar 4,5/13,5			140
15	Vito II og Vito Ila, begge m. Color-Skopar 3,5/50			140
16	KonicaAutoreflex T, m. Hexanon 1,4/57, Hexanon 3,5/28, +vinkelsøg.			90
17	Konica L			10
18	Konica FT-1 motor, m. 1,4/50 samt Hexanon 3,5/200			200
19	Konica FM m. 1,8/52, samt Konica Autoreflex A m. 1,8/52			140
20	Polaroid Miniportrait model 40			40
21	Schiansky stativ m/vendbar kameraplade, semiproff.		50	120
22	Agfa Silette Vario, m. Color Agnar 3,5/45 + orig. BT			10
23	Orig. taske til Zeiss Ikon 6x6	A/B	100	+
24	Minolta brusvisninger, (XG-2 + objektiv + flash)		50	+
25	Orig. Exakta-brochure/manual (VX 1000 + objektivserie + specialtilb.)		100	+
26	Polaroid 600SE, m. 5,6/75, 5,6/150, 2 søgere og 2 rullefilmsbagstkker			1000
27	Nikon EM, m. Nikkor E 1,8/50 samt Vivitar 4,5/75-260			120
28	Lubitel " samt Lubitel 166 Universal			50
29	Olympus Pen-EE samt Olympus Pen-EE-2			50
30	Foto Sniper 4,5/300, komplet i metaluffert			150
31	Aires 35-Illa, m. Coral 2,8/4,5cm.			200
32	Agfa Isolette, Isolette bakelit, Isolette II samt Isolette III, (4 stk.)			20
33	Contaflex II i orig. æske, m. BT samt div. filtre og forsatslinser			220
34	Zeiss Ikon Ikonta 4,5x6 (#521), m. Tessar 3,5/75			60
35	2 stk. stereobetraktere til stereokort			180
36	Agfa Colorflex samt Agfa Flexilette			220
37	Mamiya NC 1000S, m. Mamiya-sekor 3,5/80-200			80
38	Mamiya-35, m. Sekor 2,8/5cm., samt Emi k 35			20
39	Petri m. Orikor 2,8/45, samt Canter Beauty 2,8/45			30
40	Canon Demi EE28			60
41	Canonet QL 19, samt Canon 110 ED 20			20
42	Minolta SR1 m. SR-meter, samt Minolta SR7			120
43	Canon Dial 35			200
44	Agfa Karat bakelit, m. Jgestar 6,3/5,5cm.			20
45	Agfa Karat 12, m. Xenar 2,8/50			100
46	Zeiss Ikon Nettar 4,5x6 (#515)			50
47	3 gamle projektorer, bl.a. Voigtlander Falux og Agfa Opticus			10
48	3 forskellige Voigtlander Bessa, bl.a. målesøgerversion			160

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	Gl. messingobjektiv			370
50	Kodak Retina Ia, m. BT			70
51	"Leica Fotografier", 42 stk. diverse numre			50
52	Samling Leica brochurer og kataloger			70
53	Tidsskriftet "Kamera", samling 1955-1993, ca. 90stk., næsten komplet			100
54	Kasse med div. kamerabrochurer og brusvisninger		200	50
55	Kadlubeks Objektiv-Katalog			50
56	Kadlubeks Kamera.katalog, 4. udgave			70
57	Kodak Retina I BS, m. Xenar 2,8/45			40
58	Kodak Retina Reflex III, m. Xenar 2,8/50			50
59	"Pentax Photo Annual", (4 bind, 1980-87)			50
60	"The Retina Way" + "A Space Panorama"			40
61	Agfa Karat m. Igestar 6,3/5,5cm samt Agfa Isolette kamera			30
62	Lidt Leica litteratur			20
63	10 stk. div. ældre lysmålere			30
64	10 stk. div. ældre lysmålere			30
65	Allix, m. Meyer Trioplan 2,9/50 og BT			20
66	Zeiss Ikon Nettar 515/2, m. Nettar Anastigmat 4,5/11			60
67	Zeiss Ikon Bob 510/2, m. Nettar Anastigmat 7,7/10,5			40
68	Minox 35ML, m. brusvan.			140
69	RE Auto Topcor 5,6/300 teleobj., samt Schneider Magnifier 10,5x			330
70	Zeiss Ikon Nettar 516/2 samt Ikonta 523/16			90
71	Div. Pentax-filtre			30
72	2 stk. flashmetre (Calumet og Sekonic)			100
73	Polaroid 800, m. Polaroid filtre og nærlinsesæt			50
74	56 stk. visitkort i brevordner	150	150	
75	Sammenklappelig stereoskopbetrakter i træ			220
76	24 visitkortbilleder	75	75	
77	24 visitkortbilleder	75	75	
78	25 stereoskopbilleder	100	100	
79	26 cabinetbilleder	75	+	
80	25 stereoskopbilleder	100	100	
81	50 cabinetbilleder	150	+	
82	50 visitkortbilleder	150	150	
83	50 visitkortbilleder	150	150	
84	Ekstra-lot (benefice), Novoflex bælg og spejlsus			150
85				
86				
87				
88				
89				
90				
91				
92				
93				
94				
95				
96				

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 28.10.06 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for tredjemænd hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 8550 Frederiksberg C. tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Voigtlander Vito II, m. Color Skopar 3,5/50 og tilbehørsrsko			50
2	Miranda dx-3, m. Auto Miranda EC 1,8/50			60
3	Zeiss Ikon Ikonta (520/2), m. Novar 6,3/10,5cm.			80
4	Zenit 3M, m. Industar 3,5/50			65
5	Nikon EM, m. Nikon 2,8/100 samt Nikon motor drive MD-E	500		400
6	Zeiss Ikon Ikofolex II (851/16), m. Triotar 3,8/7,5cm. og taske			160
7	Ricohflex Model VII, m. Ricoh Anastigmat 3,5/8cm. og BT			150
8	Mini Minolta diaprojektor (5x5cm. dias)			65
9	Voigtlander Vitoret, Vitoret L, Vitoret D og Vitoret DR, (4 stk.)			80
10	Voigtlander Vito C, Vito CD og Vito CL, alle m. Lanthar 2,8/50			30
11	Voigtlander Vito CL samt Vito CLR			65
12	Gl. messingobjektiv			220
13	Voigtl. Vitomatic I samt Vitomatic II, begge m. Color-Skopar 2,8/50			80
14	Stereobetrakter til stereokort			180
15	Voigtl. Vito B m. Color-Skopar3,5/50 + Vito BL m. Color-Skopar2,8/50			80
16	Voigtl. Vito automatic samt Vito automatic I			95
17	Voigtl. Vito B m. Color-Skopar3,5/50 + Vito automatic m. Lanthar2,8/50			85
18	Voigtl. Vitomatic Ia samt Vitomatic Ila, begge m. Color-Skopar 2,8/50			80
19	Konica FT-1 motor samt Konica FS-1 inkl. original blitz X-18			340
20	Voigtlander Vitomatic Iib			110
21	Polaroid Miniportrait kamera			110
22	Ernemann 9x12, m. dobbeltobjektiv 11/12,5			160
23	Minolta SR1, m. lysmåler samt Rokkor-TC 4/135			300
24	Samling Canon-kamerabrochurer og -brusvisninger			240
25	"The Art of the Daguerreotype" af Stefan Richter			150
26	Fotobøger, bl.a. 3 gamle kataloger			120
27	"Professionelle DIA-AV" af J. Biere			30
28	Samling brochurer mellemformatkameraer			160
29	Agfa Isolette II, 6x6, m. Apotar 4,5/85			40
30	Orig. taske til Exakta Varex	A	100	80
31	Practica-brusvan. (LB2 + LTL3 + Super TL 1000)		50	+
32	Orig. Exakta-brochure/manual (EXA 500, obj.serie + specialtilbehør)		100	+
33	Orig. Exakta-broch./manual (VX 1000, obj.serie, spec.tilb. + diakopi)		150	+
34	Reichert Mikroskop m. lys, 100x, 400x, 1000x			380
35	Konica FS, sort, m. Hexanon 1,7 + Kenlock 135mm og 28mm			150
36	Meopta teeroleup			300
37	Polaroid Miniportrait, (pasbilledkamera) m. 2 stk. Cambonar			110
38	Zeiss Box Tengor 54/15			100
39	Leitz universalsøger			280
40	2 daguerreotypier (søgtepar)			650
41	Agfa Ambiflex, m. Solinar 2,8/50			240
42	Minolta SRT101, m. Coronon 2,8/135 + flash			240
43	Nikon EM, sort, m. motor samt NikonE 2,5/35 + zoom 70-210			460
44	Zeiss/Ica Maximar 207, m. Dominar 4,5			280
45	Kasse med mange fotorelaterede gode sager			280
46	Neo-Fot kamera	B		100
47	Kodak Retinette, m. Reomar 4,5/50 og Prontor SV	B		30
48	"Amatørfotografen", (indb.) 1916-1918	B		50

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	Sophus Juncker-Jensen: "Min furøse fader"			40
50	Tove Hansen: "Sølv og salte"			60
51	2stk. Neo-Fot (stand A) + gammelt gardinlukker (stand B) + rodekasse			320
52	Original Nellerød stereoskopbetrakter	A	1.200	3100
53	Forst.app. Opemus Ila, m. El-Nikkor 2,8/50 + Belar 4,5/75 m.m.	A		30
54	Exakta Varex Ila (Version 3), m. Primagon 4,5/35	B	200	300
55	Exa (Version 4), m. Jena T 2,8/50	B		120
56	Kodak Pocket Premo, (6x9 planfilm)	C		280
57	Contaflex I, m. Tessar 2,8/45	B		110
58	Rodekasse			240
59	Sliding box Camera (ca20x25) m. E.Suter Rapid Aplanat No.3, mm.			1850
60	Miranda Sensorex EE, m. 1,8/50 og Nikora Superwide 0,42			380
61	Zeiss Ikon Super Ikonta 531, m. Tessar 3,5/75			560
62	Kodak Retina IIIc, m. Heligon: 2,0/50, 4/35, 4/80 + BT og modlysbil.			550
63	Kodak Retina Reflex III, m. Xenar 2,8/50, Telexonar 4/135 og BT			160
64	Exakta 2,8/24 til Minolta			120
65	Vivitar 3,5/70-210 macro til Minolta			50
66	Pentax K1000, m. 1,8/50 og 2,8/35			340
67	Edixa Reflex, m. Westanar 2,8/50 og BT			280
68	3 stk. Contaflex			220
69	24 visitkortbilleder			110
70	24 visitkortbilleder			110
71	56 visitkortbilleder (kendte personer)			1600
72	Blikøske (AGFA 1928/29 kopi, begrænset antal)			220
73	Privat fotoalbum (Kodak Library)			500
74	25 stereoskopbilleder			320
75	100 visitkortbilleder			460
76	50 cabinetbilleder			60
77	"Asahi Pentax Annual 78" + "Sam Haskins Photographics"			20
78	Div. gamle lysmålere			80
79	Div. Sekonic lysmålere			50
80	Div. carte de visite og cabinet billeder			150
81	2 sæt mancheknap/slipsenal med filmreviser-motiv			400
82	4 pakker gamle uexponerede 9x12 plader + 1stk. filmpack 9x12			60
83	Div. objektiver m.m. til smafilm			240
84	Diverse Olympus endoskop m. kameratilbehør			120
85	Diverse Olympus endoskop m. kameratilbehør			50
86	Bakelitfremkaldertank til 9x12 plader			140
87	Ferania Elioflex, m. Galileo Monog 8/85			90
88	Zeiss Ikon Contessa LK, m. Tessar 2,8/50			120
89	Agfa Movex 8, m. Kine Anastigmat 2,8/1,2cm.			35
90	Ernemann klappkamera, m. Ernemann Dobbeltbli., f:11-36			320
91	Polaroid Swinger model 20			5
92	Stereoskop (billedholder mangler)			25
93	Voigtlander Bessa 6x9, m. Anastigmat Variator 6,3/10,5cm.			100
94	Brownie no 2 box, m. taske			20
95	Røjsekamera, 13x16(Budtz Mullers Eff.), m. Rectilineare Extra Rapide			950
96	Rodekasse			240

MØDERÆKKEN

18/1 - 11/2 (Århus) - 15/2 - 15/3

Østerbrohuset - Århusgade 103, København Ø.

Mødetid kl. 19:30

Torsdag 18. januar

En dansk produceret filmfremviser har engang været på 'verdenskortet', ikke fordi den bar navnet KZ, men fordi kinoapparatet var enkelt, gedigent og driftsikkert. Ole Riis Jensen kommer og præsenterer sit dokumentariske materiale omkring de forskellige kinomodellers spændende historie. Konstruktionstegninger vil blive fremlagt. Til sidst sælges det opstillede 'skrot'.

Jyllandsmøde Søndag 11. februar

Beboerhuset
Langelandsgade 52a, i Århus

*

LOPPEMARKED - FOREDRAG & 'SKROTSALG'

Kl. 10:30 Vi stiller op til loppemarked
11:00 Svend Erik Jeppesen byder velkommen
12:00 Middagspause
13:00 Klaus E. Riess holder et illustreret foredrag om Zeiss Ikons Contessa Werk i Stuttgart - se artiklen i Objektiv s. 3.

14:30 'SKROT' salg uden salær

Ryd gemmerne og deltag selv!

Foreningen byder på kaffe/te og småkager.
Der kan købes en let middagsanretning samt øl/vand.

Svend Erik Jeppesen
Arnakvej 74
8270 Højbjerg
Vel mødt!

Torsdag 15. februar

FÆTRE & KUSINER I NIKON FAMILIEN
- indtil plastikalden for alvor tog fart

Historien om Nikon-kameraer, som blev fremstillet for en større kundekreds gennem 30 år end blot til de professionelle fotografer.

Klaus-Eckard Riess har været med siden 1961. Hans personlige oplevelser og 'inside' viden vil blive krydret med et omfangsrigt kildemateriale.

Det sædvanlige velspækkede 'skrotbord' SKAL ryddes inden vi går hjem.

Torsdag 15. marts

Objektivfatningens historie, succes og
Fiasko!

Med Niels Resdahl Jensens faglige ekspertise på teknikens område vil de snedige objektivfatningers individuelle konstruktioner blive gennemgået og demonstreret. Apparater som Nikon, Canon, Topcon, Exakta m.fl. har valgt, både succesrige og fatale løsninger.

Det vil sikkert blive en interessant og belærende aften, hvor mange ting vil blive sat på plads. Som sædvanlig håber vi at medlemmerne vil medtage 'skrot' af 'værste' skuffe eller hylde. Har man spørgsmål i forbindelse med emnet er man velkommen til at medtage problemet.

En beklagelse!

P.E. Offset & Reklame beklager at fremsendelsen af Objektivs septemhernummer blev udskudt med 3/4 dage. Årsagen var at en nyindkøbt trykkemaskine ikke fungerede som den skulle. Hele oplaget måtte trykkes om, og vi har fået en væsentlig dekord på prisen!

*

Fremover, fra april 2007, vil udsendelsestidspunkterne blive ændret, så vi forhåbentlig kan undgå en gentagelse. Arbejdet med den elektroniske fremstilling er ikke blot et fremskridt, men også mere tidskrævende og kompliceret. Alt hjælpearbejde udføres som hobbyarbejde, hvor der naturligvis IKKE kan stilles tidskrav! Redaktør Flemming Berendt.

GLÆDELIG JUL OG GODT NYTÅR!

**Generalforsamling &
Landsmøde i Middelfart
Lørdag 14. april 2007**

Anvisningssalgslisten til torsdag, d. 07.12.06 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredjemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Vitoret, Vitoret D, Vitoret L samt Vitoret F			
2	Vito C, Vito CD samt 2 forskellige Vito CL			
3	Olympus-Pen-EE samt Olympus-Pen S			
4	Zeiss Ikon Contina I samt Contina II			
5	Rollei A26, Sonnar 3,5/40 samt blitz C26			
6	Voigtländer Vitomatic II samt Vitomatic IIa			
7	2 stk. forskellige Voigtländer Vito BL			
8	Kodak Brownie Bull's-Eye med flash			
9	Kodak Brownie Hawkeye med flash			
10	Voigtländer VF101			
11	Agfa Karat m. Igestar 6,6/5 cm			
12	Voigtländer Bessa 46 m. Skopar 3,5/7,5 cm			
13	Nikon EM m. Nikon Series E 1,8/50			
14	Bessy k, Bessy ak, Bessy s samt Bessy as			
15	Voigtländer Vito B samt Vito BL			
16	Voigtländer Vitoret, Vitoret F, Vitoret D samt Vitoret DR			
17	Voigtländer Vito II m. Color-Skopar 3,5/50			
18	Polaroid Miniportrait kamera			
19	Voigtländer Vito automatic samt Vito CLR			
20	Voigtländer Vitomatic II samt Vito automatic			
21	Brochurer: Exakta VX-100 + Varex IIb + Examat		100	
22	FotoKino 1979/82			
23	Original Zeiss Ikon 6x6 taske			
24	Siemens 16mm/8mm spoleapparat, m. emb. + brugsanv.			
25	35mm kinspoleapparat, dansk, m. 14 stk. 35mm spoler			
26	13x18 rejsekamera, træ/messing, m. Rodenstock Dopp. Anast.6,8/21	(flot)	500	
27	Toyo filmbagstykke 4x5 plus 7 dobbeltkassetter	A		
28	Manfrotto 3-vejs, kraftigt stativhoved med Quick-release plade	A		
29	Mec16 SB, m. Rodenstock Heligon f:2/22mm.			
30	Voigtländer Bessamatic, m. Color-Skopar 2,8/50 (lukker hænger)			
31	Leitz Prado I kuffert, m. rulleadapter	A-B		
32	Yashica Electro X SLR, m. Yashinon	A-B		
33	Contaflex, m. udskiftelig Tessar 2,8	A-B		
34	Polaroid SX70, Supercolor, Mod.2, sort	A-B		
35	Minolta SRT 100X, m. Rokkor 2/45	A-B		
36	Leitz Leicina, m. ex. optik, I org. taske	B		
37	Siemens 16mm. optager	A-B		
38	Nikon FG, m. Nikkor 1,8/50 + org. flash	A-B		
39	Minolta SR7, m. Rokkor 1,4	A-B		
40	Agfa Colorflex SLR	B		
41	50 visitkortbilleder			
42	50 visitkortbilleder			
43	50 visitkortbilleder			
44	50 visitkortbilleder			
45	3 x 24stk. visitkortbilleder i emnemappe			
46	3 x 24stk. visitkortbilleder i emnemappe			
47	30 cabinetsbilleder af kendte Kbhs. fotografer			
48	45 cabinetsbilleder			

Anvisningssalgslisten til torsdag, d. 07.12.06 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredjemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, GI.**
Kongevej 172 C, 1850 Frederiksberg C.

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	Pentax Spotmatic SP, m. Takumar 1,8/55	B-C		
50	Spectra Combi – 500 lysmåler i æske			
51	Knoll-pladekamera, m. Rigonar 6,8/135 og IBSO-lukker			
52	2 kameraer: Ica Maximar 207 og Goerz Tengor (6x9-rullefilm)			
53	Ernemann Heag I, m. Detectiv Aplanat f:6,8			
54	3 stk. div. non-folding Kodak Retinette			
55	5 stk. div. Zeiss Ikon Nettar/Ikonta			
56	Pose med div. objektiver m.m.			
57	Div. Pentax effektfilter m.m.			
58	Kuffert og taske med mange planfilm-bagstykker			
59	Ica Trona 210, m. Tessar 4,5/13,5cm., dobb. udtræk og Compur1-200			
60	Ensign Ful-Vue box			
61	Siemens smalfilmsapp., m. E Busch Rathenow Glaukaranastigmat			
62	Polaroid-Vision, m. 12/107mm. autofocus og taske			
63	Kodak No.2A Folding Autographic m. griffel			
64	Brownie Box No.3, model B			
65	Agfa Colorflex, m. Apotar 2,8/50	D		
66	Atelierkamera (uden stativ), m. E. Suter No 21291 Rapid Portrait no.5			
67	Stereoskop (kasse)			
68	Rodekasse			
69	Nikon hus F-301	Pænt	200	
70	Bowens Illumitran diakopieringsudstyr m/filtere		600	
71	Minolta Dimage V (digitalkamera)			
72	Daguerreotypi (mand)		300	
73	Album med store, professionelle rejsefotografier (ca. år 1900?)			
74	Aires 35 IIIC, m. H Coral 1,9/4,5cm. og BT			
75	Adams & Co. Vesta Vest-Pocket, m. Tessar 4,5/75, kassetter og tank			
76	Ica Icarette 6x6, m. Hekla 6,8/7,5cm.			
77	Kodak Film Tank C + Kodak Tank Developing Powders			
78	Rolleiflex (lille bule i bunden), m. Tessar 4,5/75 + Rolleilux og BT			
79	Icarette, m. Hekla 6,8/7,5cm.			
80	Kodak Pocket No.1, m. Anastigmat 7,7/108mm og griffel			
81	Bolex Paillard, m. Yvar 1,9/13mm + Yvar 2,8/36mm			
82	Perlelærred 130 x 130cm., selvbærende, i transportkasse	B		
83	Yashica Minister-D, m. 2,8/45	B		
84	Dansk Fotografisk Tidsskrift 1979/82			
85	"Fotonyheterna" 1973/82			
86	8mm projektor "MIKI", i æske fra Thorngren Legetøj	B		
87	B. Ochsner: Fotografer i og fra Danmark til og med 1900. Udg. 1969			
88	B. Ochsner: Fotografer i og fra Danmark til og med 1920. Udg. 1986			
89	Minolta SRT101 m. Rokkor 1,7/55 samt Tokina 4-5,6/50-250			
90	Kodak Vest Pocket med griffel			
91	Retinette udklap m. Reomar 4,5/50, B-taske			
92	Zeiss Ikon Maxima nr. 107/1 m Tessar 6,3/10,5 cm			
93	Diverse fotobøger			
94	Konica Auto SE, Auto S samt Auto S2			
95	Rollei A110			
96	10 stk. diverse ældre objektiver			

EKSTRA ANVISNINGSSALG!

Østerbrohuset - Århusgade 103, lokale 1
København Ø.

Lørdag den 3. marts

kl: 13:00, eftersyn

kl: 14:00 begynder anvisningssalget.

Formanden byder velkommen til DFS største
anvisningssalg af fotografier.

De sædvanlige auktionsregler er gældende.

Vel mødt!

Lillian Bodnias store samling af visit, cabinet og
stereoskopbilleder kommer nu under hammeren
uden limitpris. Samlingen indeholder også større
enkelt fotografier med eller uden rammer.

Der vil IKKE blive trykt eller udsendt nogen an-
visningssalgliste. En kortfattet beskrivelse vil bli-
ve udleveret ved anvisningssalgets begyndelse.

- jeg har ogsaa
PAPIR og
APPARATER

Skpiv efter
illustr. Katalog!

APM
udtales: „Æpem“!

Hoveddepot:
Knud Jensen - Pilestræde 19 - 25. K.

Indsamling af materiale til 'Fotobrancens historie'
er sat i gang. Medlemmer der ønsker at deltage bedes
kontakte redaktionen.

Goecker
Professional imaging

Hejrevej 37
2400 København NV
www.goecker.dk
tlf. 35 82 11 00

qabs
Professionel
Fotolaboratorium

FABRIKSVEJ 7,
DK-6270 TØNDER
Telefon 7372-3211

NIVÅ FOTO
Nivå Center 88 • 2990 Nivå
49 14 18 04

Kodak A/S
Lautruphøj 1,
2750 Ballerup

NJAL FOTO
NJALSGADE 22 • 2300 KØBENHAVN S
www.njalfoto.dk • ☎ 32 54 55 90

Platan Foto

VESTERBROGADE 179
Telefon 3321 4476

Åbent: ma.-to. 9-17.30, k. 9-15, to. 9-13
80% RABAT PÅ FOTOGRAFERE - POSTKORT

Fax: 3131 1416

NORTHERN LIGHT GALLERY
Køb & Salg: Fotografier 1839-2003
Salg af: Opbevaringsmaterialer, fotobøger

www.nlg.dk • tlf: 38605942 • adaneman@nlg.dk

Christianshavns Foto
Torvegade 55
v/ Preben Holst,
1400 København K. 32 57 78 71

Brugt fotoudstyr købes

Vurdering • køb • salg • bytte

Sælg Deres
frimærkesamling her

**CHRISTIANSHAVNS
Foto & Frimærkehandel**

32 57 78 71

FOTOHISTORISK MUSEUM
Østre Allé 97, Nykøbing Falster
Telefon: 4078 8703
(Ved ZOO's hovedindgang)

BESTYRELSE & REDAKTION

Formand:

Svenn Hugo
Orebyvej 27.
4990 Sakskøbing.
Tlf: 5470-5595
Vildmanden@email.dk

Næstformand & Anvisningssalgsleder:

Leif Germann Jensen
Gl. Kongevej 172 c. II.
1850 Frederiksberg C.
Tlf: 3321-4367 (helst 10-11)

Redaktør:

Flemming Berendt
Teglårdsvej 308,
3050 Humlebæk.
Tlf: 4919-2299
dfs@post.tele.dk
www.objektiv.dk

Konstitueret kasserer:

Svenn Hugo
Orebyvej 27,
4990 Sakskøbing.
Tlf: 5470-5595
vildmanden@email.dk
Giro konto nr. 150 6447
SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK35 300000015064 47

Bestyrelsesmedlem:

Allan Bunton
Vanløse Allé 70, II. tv.
2750 Vanløse.
Tlf: 3871-0091

Jyllandsafdeling:

Svend Erik Jeppesen
Arnakvej 74,
8270 Højbjerg.
Tlf: 8627-2144
l-se.jeppesen@mail.dk
Møder i Jylland:
Oktober samt januar/februar

Økonomi & adresseændring:

Kontingent: Danmark kr. 350,- Norden og øvrige
Europa kr. 375,-
Medlemsperiode: 1. januar til 31. december.
Girokort fremsendes i december.
Indmeldelse pr. 1/10-31/12 kr. 85,-

Objektiv udsendes i april,
september og december
+ temanummer.

Anvisningssalgsbetingelser:

Tilmelding af fotografika pr. post eller E-post senest
1. marts, 10. august og 1. november.
Henvendelse: Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej
172 c, II, 1850 Frederiksberg C.
Tlf.: 3321 4367 (10-11).
Medlemmer kan fremsende BUD pr. tlf. brev eller
E-post

Medlemskab af DFS er obligatorisk for deltagelse i
anvisningssalg. Sælger og køber betaler hver
i 12,5% i salær til DFS.
Skriftligt BUD fremsendes til anvisningssalgslede-
ren. Anvisningssalg afholdes ved generalforsamlingen
i Middelfart i april, samt Århus i oktober.
Desuden i oktober og december i København.
Derudover afholdes loppemarked i januar/februar,
april og oktober.

Møder i København:

Den 3. torsdag i månederne september-marts
i Østerbrohuset, Århusgade 103. Tlf: 3538-1294

DFS hjemmeside:

www.objektiv.dk
Indholdsfortegnelse for Objektiv:
www.objektiv.dk/berendt/index

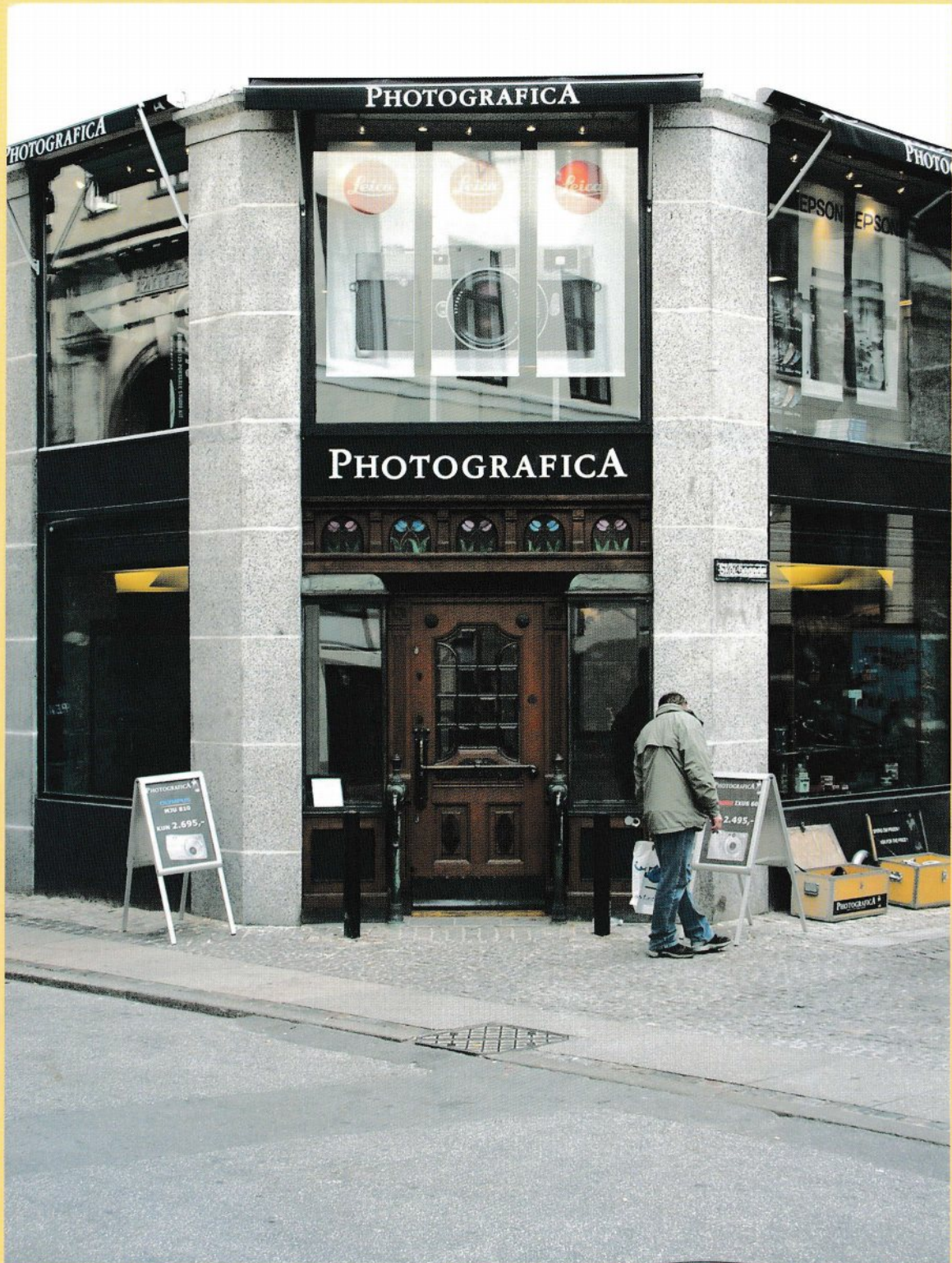
Danmarks Fotomuseum
Hjemmeside www.fotomuseum.dk

Æresmedlemmer:

John Philipp
Kurt Petersen
Flemming Berendt

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivel-
se af skriftet, samt dele deraf, er KUN tilladt efter skriftlig tilladelse fra
Dansk Fotohistorisk Selskab. No part of this publication may be repro-
duced in any form without permission in writing from DFS.
Copyright 2007. ISBN 0107-6329.

Tryk: P.E. Offset, Tømrervej 9, 68800 Varde.

PHOTOGRAFICA

SKINDERGADEN 41 • 1159 KØBENHAVN K • TEL 33 14 12 15 • WWW.PHOTOGRAFICA.COM

